

Průvodce chráněnou přírodou Lounska

Odbor životního prostředí Městského úřadu Louny

Obsah	
Charakteristika přírodních poměrů Lounska	1
Zákon o ochraně přírody a krajiny	6
Chráněné krajinné oblasti a přírodní parky	8
Chráněná území Lounska	10
Mapa Lounska	18
Památné stromy	25
Naučné stezky	27
Ochrana přírody evropským modelem	32
Ptactvo Lounska	34
Další tipy na výlet do přírody	36

Použitá literatura

- Bělohoubek, J. et al. (2000): Průvodce naučnou stezkou „Údolí Hasiny u Lipence“. – OkÚ Louny, ČSOP Louny.
- Bělohoubek, J. [ed.] (2001): Přírodovědný průzkum „Údolí Hasiny u Lipence“. – ČSOP Hasina Louny.
- Flasar, I. a Flasarová, M. (1981): O rybách řeky Ohře. Monografická studie Krajského muzea v Teplicích sv. 21. – Teplice.
- Houda, J. (1966): Vzácná a chráněná květina Lounska. – ONV Louny, Okresní pedagogické středisko, Louny.
- Houda, J. (1969): Džbán. Ochranařská studie. – Louny.
- Houda, J. (1971): Luhy lounského Poohří. – ONV Louny, Okresní pedagogické středisko, Louny.
- Houda, J. (1974): Černodoly. – ONV Louny, Okresní pedagogické středisko, Louny.
- Houda, J. a Tichý, H. (1988): Velký vrch u Vršovic - chráněná mykologická lokalita. – ONV Louny, Okresní pedagogické středisko, Louny.
- Hromádka, J. a kol. (1991): Obojživelníci a plazi Lounska. – OkÚ Louny.
- Kinský, J. (1996): Chráněná krajinná oblast České středohoří a její maloplošná chráněná území. Litoměřice.
- Kolektiv autorů (1999): Chráněná území ČR. Ústecko, svazek I. – AOPK ČR, Praha.
- Klouček, Z. (1998): Příroda okresu Louny, 2. vydání – OkÚ Louny.
- Kocourek, P. (1990): Kamenné řady u Kounova - průvodce naučnou stezkou. – OkÚ Rakovník, Kulturní centrum v Rakovníku.
- Roedl, B. a kol. (1999): Okres Louny - průvodce. – OkÚ Louny.
- Tichý, H. a Houda, J. (1988): Lenešický rybník. Almanach Okresní knihovny v Lounech č. 12.
- Tichý, H. a Houda, J. (1992): Ptactvo Lounska. – OkÚ Louny, Okresní pedagogické středisko, Louny.
- Tichý, H. a Houda, J. (1993): Ryby, rybáři a rybaření na Lounsku. – OkÚ Louny.
- Vlačička V. (1984): Chráněná území okresu Louny. – Almanach Okresní knihovny v Lounech č. 7.
- Vlačička, V. [ed.] (1992): Údolí Hasiny u Lipence. Průvodce přírodovědnou naučnou stezkou. – ČSOP Louny.
- Ke zpracování průvodce byly především použity informace z knihy „Chráněná území ČR – svazek I. Ústecko“, (1999)
- Agentura ochrany přírody a krajiny. Kapitola „Naučné stezky“ byla zpracována s využitím textů ing. Zdeňka Kloučka.

Charakteristika přírodních poměrů Lounska

Již na první pohled lze území a také krajinu Lounska rozčlenit na čtyři významné celky, a to oblast Českého středohoří, údolí řeky Ohře, oblast Débeřského (Peruckého) údolí a území Džbánu.

Geomorfologické dělení je již jen mírně odlišné, nicméně vědecky složitější a proto se i hůře popisuje v takto zkrácené verzi. Základní informací je, že se území Lounska především rozkládá v Dolnooharské tabuli, která je jedním z celků takzvané Středočeské tabule. Od západu a severozápadu sem pak zasahuje celek Mostecká pánev (náleží ke Krušnohorské hornatině), která zaujímá především oblast Postoloprtska a konečně severní část území náleží k Českému středohoří (také náleží ke Krušnohorské hornatině) a jih území pak ke geomorfologickému celku Džbán, jenž je součástí oblasti Brdské.

Lounská oblast je tedy rozdělena mezi tři geomorfologické subprovincie a proto je i charakter reliéfu vcelku proměnlivý. Od měkkých a plochých (denudovaných) tvarů oháreckého údolí, typické údolní nivy nyní i v minulosti velkého toku až po dynamické kopce Českého středohoří nebo lesnatou krajinu Džbánu. Krajina Džbánu a zejména Středohoří je neopakovatelná a svým způsobem unikátní.

Geologická stavba Lounska je velmi zajímavá. Hluběji pod povrchem tvoří geologický základ celého regionu prvohorní tzv. lounský žulový pluton. „Lounskému povrchu“ pak dominují sedimenty nejdříve jezerní a následně mořské pánve z konce druhohor a další formace již nižšího stáří.

Geologický charakter oblasti zároveň silně poznamenala sopečná a tektonická činnost, zejména tzv. litoměřický hlubinný zlom, který v linii Třebívlice – Břvany odděluje krušnohorskou oblast od středočeské oblasti Českého masivu. Na tuto strukturu jsou následně navázány další zlomy, které do oblasti v třetihorách přiváděly magma, jenž krystalizovalo pod povrchem a vytvořilo známé unikátní tvary v oblasti Českého středohoří.

Geologickou stavbu „povrchu“ celého Lounska, tedy Středohoří, Poohří a části Džbánu, tvoří zejména druhohorní křídové sedimenty, které jsou pak tvořeny především světlými až bílými slínovci a prachovci - opukami. Ty vznikly usazováním zbytků koster mořských živočišných hub. Dále jsou zde také vápnité pískovce, jílovce a jílovité kompaktní vápence vzniklé usazováním částíček písku, jílu a zbytků ulit a lastur. U Zeměch a Malnic je hojný nápadně hrubozrnný pískovec s tmavými částičkami glaukonitu, který se nazývá „malnický řasák“. Ve všech těchto mořských usazeninách jsou nalézány bohaté zbytky fosilní fauny, zejména otisky schráněk měkkýšů. Nejlepší nálezy zkamenělin druhohorní fauny jsou z okolí Hrádku, Března, Malnic, Zeměch, Touchovic a Opočna anebo Kystry.

Další formací již třetihorního stáří jsou tmavé čedičové útvary původně podpovrchových těles Českého středohoří, které po jejich odkrytí způsobeném činností tekoucích vod vystupují vysoko nad povrch měkkých druhohorních usazenin a tím činí tuto krajinu bezpochyby výjimečnou. Vulkanickými horninami jsou olivinické čediče, nefelinity a bazanity: tmavé kompaktní horniny s četnou příměsí minerálů (augit, amfibol) a vzácně i s výskytem pyropů známých jako „české granáty“.

Oblast Mostecké pánve zasahující na Postoloprtsko tvoří třetihorní usazeniny někdejší rozsáhlé jezerní pánve a dále sedimenty usazené v korytě a říční deltě mohutného terciárního toku, který směřoval z Rakovnicka na Žatecko a Mostecko. Do území vlastního

Lounska zasáhl tento tok jen okrajově, protože mu pravděpodobnou přirozenou bariéru vytvořilo právě vznikající České středohoří. Horninami této pánve jsou především štěrkokopísky, písky a jíly anebo dokonce uhelné jíly ve formacích různého geologického stáří.

Následně pak ve čtvrtohorách výrazněji probíhala již jen erozní činnost povrchové vody, která byla nejsilnější v oblasti Ohře. Méně výrazné byly již ostatní geologické procesy, jako jsou zdvihy nebo krasové jevy. V údolí Ohře se ve čtvrtohorách ukládaly písčité a další aluviální sedimenty. V menší míře pak tento proces, který je typický pro všechny údolní nivy, probíhal podél všech toků Lounska, například v údolí Chomutovky i Hasiny. V dobách ledových tento proces vyvrcholil ukládáním spraší a sprašových půd, vátých na okraje ledovců a následně se až do dnešní doby výrazně formuje a modeluje už jen vrchní vrstva půdy.

Půdy se na Lounsku nacházejí v obrovské škále typů, od černozemí, které převažují, přes kambizemě, rankery, rendziny až po fluvizemě a další nivní půdy. Zvláštností jsou pak zasolené půdy, tzv. solončaky dochované například u Semánkovic, Třtěna nebo Koštic.

Důležitým jevem, který kromě geologických formací zásadně formuje přírodní podmínky Lounska, je klima této oblasti. Oblast Poohří a Středohoří, částečně i Džbánu

- ▲ *typická oblačnost na Lounsku*
- ▼ *jabloň pěstovaná na Oblíku*

náleží k nejteplejším regionům Čech. Průměrné teploty se pohybují okolo 9°C, přičemž nejteplejším měsícem je červenec s průměrnou teplotou 19,5°C. K vysokým hodnotám průměrných teplot ještě přistupuje nízký úhrn srážek způsobený větrnou anomálií, tzv. srážkovým stínem Krušných hor. Roční úhrn srážek tak činí pouhých 470 mm, ale nejdůležitější pro unikátní živou přírodu Lounska je fakt, že nejvlhčím měsícem je červenec a naopak nejsušším je měsíc leden.

Zároveň jsou výše uvedené mezní klimatické faktory zvýrazněny konkrétní mikroklimatickou situací patrnou zejména na kuželech Českého středohoří (nejlépe na Rané a Oblíku, ale i na Tobiášově vrchu), jižních a západních stranách celého Lounska (Březenský vrch, stráně u Touchovic a Opočna, Skupic a mnoho dalších) a zároveň také na Džbánu.

Na Džbánu dochází k mikroklimatickým rozdílům kvůli údolním inverzním polohám a závislosti na expozici, kdy na jižních svazích lze zároveň nalézt nejen teplomilnou květenu, ale i expozice, kde se zachovaly např. glaciální relikt – pozůstatky po době ledové.

Je nutné zdůraznit, že mikroklimatické faktory Českého středohoří a Džbánu jsou velmi složité a vyžadují další odborný výzkum.

Vodstvo Lounska je charakteristické jednoduchou sítí toků, přičemž samozřejmě dominuje řeka Ohře, do které ústí několik menších levostranných i pravostranných přítoků. Ty levostranné pramení často až v Krušných horách: Chomutovka nebo v Českém středohoří: Hrádecký a Suchý potok. Pravostranné pak pramení

na Džbánu – Hasina nebo Smolnický potok a Débešský potok již protéká pouze výhradně Dolnooharskou tabulí.

Jedinou velkou vodní plochou je Lenešický rybník.

V raném období osídlování člověkem – zemědělcem byla oblast Lounska mnohem atraktivnějším územím pro nová sídliště než okolní vrchoviny a hory s nápadně drsnějším podnebím. Lounsko se tak řadí k jedné z nejdéle osídlených oblastí Čech a vliv člověka na zdejší přírodu trvá již tisíciletí a změny jsou intenzivní. Vegetace v rekonstrukční podobě, tedy bez vlivu člověka, pouze podle přírodních podmínek, by tvořily rozsáhlé lužní lesy ve velmi širokém pruhu podél Ohře a zbylé lesy by byly tvořeny pestrým společenstvem subxerofilních doubrav a dubohabrových hájů. Jen na klimaticky nepříznivých lokalitách by se vyskytovaly šípákové doubravy a skalní lesostepi (na kopcích Českého středohoří) anebo naopak bikové bučiny v chladnějších částech Džbánu.

Jenže v neolitu, přibližně před 7.000 až 6.500 lety do střední Evropy přes Balkán začali přicházet prvotní zemědělci z Blízkého východu. Na území Lounska našli příhodné podmínky k vytvoření prvních osad. Člověk – zemědělec po celou tuto dobu (s krátkými pauzami, kdy došlo k úbytku osídlení – například v době bronzové) přírodu Lounska pozměňoval a zásadní bezlesou podobu krajiny následně vtiskli Slované, kteří sem přišli okolo roku 500 našeho letopočtu.

V současnosti je krajina Lounska zcela kulturní, přičemž došlo ve všech oblastech kromě Džbánu k téměř sto procentnímu odlesnění. Lesnatost celého území se tak pohybuje kolem 15% a v těchto lesních porostech převažují klimaticky nepůvodní dřeviny, borovice lesní, smrk ztepilý a modřín opadavý. Původní základní dřevinou Pooohří je ale dub letní a Džbánu pak dub zimní. Podél řeky Ohře se dochovaly zbytky lužních lesů, především v podobě tzv. tvrdého luhu (okolí Postoloprta, Loun, Pátku nad Ohří a Počedělic) anebo vzácněji v podobě mnohem ohroženějšího tzv. měkkého vrbového luhu (vzácně u Lenešic).

Odlesňování ale na druhou stranu vedle vytvoření tzv. kulturní stepi (polí orné půdy) umožnilo i další rozšíření nelesních biotopů, zejména stepí, ať již květnatých, kavylkových nebo chudých skalnatých. Stepní xerotermní trávníky Českého středohoří a Pooohří jsou unikátem a jedinečným fenoménem, který z pohledu přírodovědců povyšuje přírodu Lounska do zcela výjimečné pozice. Lokality stepní vegetace jsou nejčastěji chráněným územím a samozřejmě nejcennější část Lounska je zahrnuta v rámci Chráněné krajinné oblasti České středohoří.

Vzácná a chráněná květena Lounska je vázaná na biotopy, které neutrpěly přílišnou lidskou devastací. Jedná se buď o vodní, mokřadní, lužní nebo lesní a skalní stanoviště anebo o stanoviště, která naopak prosperují při „lidské péči“ jako jsou mokré i suché louky, stepi a slaniska. Vodní květeně často tvoří ohrožené lakušníky (*Batrachium*) anebo zvláště chráněný, ale většinou jen vysazený leknín bílý (*Nymphaea alba*). Na březích a v lužních lesích se vyskytují ohrožené bledule jarní (*Leucojum vernum*), ladoňky vídeňské (*Scilla vindobonensis*), kostival český (*Symphytum bohemicum*) nebo violka vyšší (*Viola elatior*). Z dalších zajímavých rostlin to jsou pak ostřice (*Carex*), kosatec žlutý (*Iris pseudoacorus*), dymnivky (*Corydalis*) a mnoho dalších. Květeně lužních lesů je nejhodnější poznávat v předjaří.

- ▲ *orosej blatoucholistý*
- ▲ *záraza namodralá – parazitická rostlina*
- ▼ *subxerofilní doubrava prosvětlená těžbou*

V lesích, zejména v přírodě blízkých doubravách Džbánů a vzácněji i v lesích Českého středohoří, se udržely poslední zbytky orchideoflóry Lounska. Vzácně se vyskytuje střevoříček pantoflíček (*Cypridium calceolus*), vstavač nachový (*Orchis purpurea*), okrotice červená (*Cephalanthera rubra*), okrotice dlouholistá (*Cephalanthera longifolia*) a okrotice bílá *Cephalanthera damasonium*, vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) a nedávno nalezená rarita, smrkovník plazivý (*Goodyera repens*). Z dalších velmi vzácných rostlin lze nalézt například třemdavu bílou (*Dictamnus albus*), plamének přímý (*Clematis recta*), sasanku lesní (*Anemone sylvestris*), astru chlumní (*Aster amellus*), zimostřázek alpský (*Polygala chamaebuxus*), lilii zlatohlávek (*Lilium martagon*), medovník meduňkolistý (*Melittis melissophyllum*), extrémně vzácnou kýchavici černou (*Veratrum nigrum*), stařince oranžového (*Tephrosia aurantiaca*) nebo chráněný keř, dřín obecný (*Cornus mas*) a lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*).

Skalní vegetace je velmi specifická a vázaná především na kopce Českého středohoří. Typicky skalními druhy zde jsou tařice skalní (*Aurinia saxatilis*), česnek tuhý (*Allium strictum*), žluťucha smrdutá (*Thalictrum foetidum*) nebo violka obojetná (*Viola ambigua*).

Specifickou vegetaci tvoří rostliny slanomilné, například sivěnka přímořská (*Glaux maritima*), jitrocel přímořský (*Plantago maritima*), ožanka čpavá (*Teucrium scordium*), sítina slanisková (*Juncus gerardii*), ostřice žitná (*Carex secalina*),

▲ vzácná skalní dřevina - třešeň křovitá

◀ ostralka štíhlá - kačer

◀ škeble rybníční

ostřice černoklasá (*Carex melanostachya*). Vegetace slanisek je na Lounsku přímo ohrožena vyhynutím. Stejná situace, tedy krajní ohrožení, je patrně i u vápnomilné vegetace „bílých strání“.

Na straně druhé je již nyní zřejmé, že neubývá nejexkluzivnější vegetace – stanovišť xerothermních, zejména kavylových stepí. Péčí odborníků je naopak zajištěno její zachování a možná i rozvoj. Bude tedy zachována biodiverzita vzácných a raritních rostlin, zejména kavylů (lidově zvaných „Ivanovy vousy“) – kavylu olýsalého (*Stipa zaleskii*), kavylu chlupatého (*Stipa dasyphylla*), kavylu Smirnovova (*Stipa smirnowii*), kavylu Ivanova (*Stipa pennata*), kavylu sličného (*Stipa pulcherrima*), kavylu tenkolistého (*Stipa tirsia*) a kavylu vláskovitého (*Stipa capillata*), doplněných vzácným druhem trávy jihoruských stepí – ovsířem stepním čedičovým (*Helictotrichon dessertorum* subsp. *basalticum*) a dalšími chráněnými a velmi atraktivnímu rostlinami – hlaváčkem jarním (*Adonis vernalis*), pomněnkou úzkolistou (*Myosotis stenophylla*), kozincem bezlodyžným (*Astragalus exscapus*), kozincem rakouským (*Astragalus austriacus*), kozincem dánským (*Astragalus danicus*), modřencem tenkokvětým (*Muscari tenuiflora*), diviznou brunátnou (*Verbascum phoenicum*), zlatovláskem obecným (*Aster linosyris*), kosatcem bezlistým (*Iris aphylla*), koniklecem otevřeným (*Pulsatilla patens*), koniklecem lučním českým (*Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*) a mnoho dalšími. Výčet vzácných stepních druhů je natolik dlouhý, že jej nelze dále vypisovat. Jedná se o další desítky druhů.

Nicméně pečlivému pozorovateli by nemělo uniknout postupné vykvétání rostlin stepí „v barevných fázích“, které je například na Oblíku nebo Rané nejatraktivnější od května do června.

Specifickou vegetací, která je stále na okraji zájmu, jsou ohrožené polní plevely. Na Lounsku se dosud vyskytuje například vzácná černucha rolní (*Nigella arvensis*), prorostlík okrouhlostý (*Bupleurum rotundifolium*) nebo dejvorec velkoplodý (*Caucalis platycarpus*).

Zvířena lounské oblasti, zejména ta extrémně vzácná, je rovněž téměř vždy vázaná a propojená se stepními biotopy. Jedná se o vzácné druhy měkkýšů, pavoukovic a hmyzu. Namátkou jen například plži *Pupilla triplicata*, *Vertigo alpestris* a *Balea perversa*. Z pavouků zejména endemitní skálovka česká (*Haplodrassus bohemicus*) nebo stepník rudý (*Eresus cinnaberinus*). Z hmyzí říše žijí na Lounsku naprostě unikáty, zejména mezi střevlíky, například *Leistus montanus* nebo *Harpalus cisteloides* anebo český endemitní krasec trójský (*Cylindromorphus bohemicus*) a opět obrovské množství dalších reliktních a unikátních druhů brouků. Z motýlů neunikne pozornosti třeba vzácný okáč skalní (*Chazara briseis*), prástevník kostivalový (*Callimorpha quadripunctaria*) nebo modrásek ligrusový (*Polyommatus damon*).

V řece Ohři se nachází významné společenstvo ryb a měkkýšů. Z ryb je nutné jmenovat především bolena dravého (*Aspius aspius*), lososa atlantského (*Salmo salar*) anebo vranku obecnou (*Cottus gobio*).

Dále se na Lounsku vyskytují i vzácní obojživelníci a plazi, třeba i chladnomilný čolek horský (*Mesotriton alpestris*) na Džbáně nebo vzácná užovka hladká (*Coronilla austriaca*).

Na Lounsku se vyskytují vzácné druhy ptáků, o kterých pojednává samostatná kapitola. Fauna saveců, kromě netopýrů ve Stradonicích a kolonie sysla obecného na Rané, celkem obyčejná.

soumračník ▲
stepník rudý (*Eresus cinnaberinus*) ▲
divizna fialová ►

Zákon o ochraně přírody a krajiny

Zákon o ochraně přírody a krajiny je důležitým právním předpisem, s kterým by se měli seznámit nejen ti, kteří často navštěvují chráněná území nebo se blíže zajímají o geologii, botaniku a zoologii, ale i širší veřejnost.

Zákon číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny byl vyhlášen dne 1. června 1992 a následně vícekrát upraven, přičemž k zásadní úpravě došlo 27. dubna 2004 před vstupem ČR do Evropské unie. Účelem zákona je „za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.“

Zákon rozlišuje základní princip ochrany přírody na ochranu obecnou a zvláštní.

Obecná ochrana přírody je ochranou všech druhů rostlin, hub a živočichů před vyhubením včetně snížení jejich genetické variability, vymizení dílčích populací nebo zničení jejich ekosystému. Znamená to, že nesmí být nadměrně ničeny žádné populace planě rostoucích rostlin nebo volně žijících živočichů. Důvodem je mimo jiné i fakt, že i „obyčejné“ druhy se mohou ocitnout na pokraji vyhynutí. Tento případ nastal třeba v případě vstavače kukačky (*Orchis morio*), který byl v minulosti hojný a nyní se vyskytuje již vzácně. V současnosti je na podobný pokles upozorňováno v souvislosti s vrabcem domácím (*Passer domesticus*).

Do kategorie obecné ochrany přírody spadá také vymezování a tvorba územních systémů ekologické stability, které mají zajistit, aby českou krajinu tvořil harmonický a především spojitý systém přírodních prvků, kde bude zaručen tok genu i energie.

Dále sem náleží ochrana krajinného rázu, estetických a kulturních hodnot, k čemuž slouží vyhlásování přírodních parků. V případě Lounska se jedná o Přírodní park Džbán.

Poslední částí je ochrana zeleně rostoucí mimo les, kterou veřejnost zná spíše pod termínem „povolování kácení“ a také sem náleží vyhlásování a ochrana památných stromů. Za památné stromy se vyhláší většinou dřeviny kmetského věku nebo stromy, ke kterým se váže historická událost nebo pověst (např. Oldřichův dub u Peruce) a také stromy – čekatelé, u kterých je možné dožití kmetského věku nebo stromy, jež jsou dendrologickou zajímavostí.

Součástí obecné ochrany přírody je od roku 2004 ochrana ptáků podle direktivy Evropské unie.

Zvláštní ochrana přírody je dále rozlišena na ochranu územní a druhovou, nově se však objevuje jejich provázání, které souvisí také s implementací soustavy NATURA 2000.

Co je druhová ochrana? Zvláště chráněné druhy hub, rostlin a živočichů se rozdělují do tří kategorií: kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. Jejich seznam je přílohou vyhlášky doplňující tento zákon. Zároveň se také stanoví způsob ochrany těchto druhů negativním vymezením, tedy stanovením zákazů.

Co představuje územní ochrana? Chráněná území se rozdělují na velkoplošná (národní park, chráněná krajinná oblast) a maloplošná (rezervace a památka) a dále se zavádí jejich kategorizace (přívlastek národní). Zákon následně u každé kategorie přesně stanoví způsoby nejen ochrany, ale i například značení nebo navštěvování.

Od vstupu České republiky do Evropské unie je dalším modelem zvláštní ochrany přírody a krajiny i tzv. soustava Natura 2000 – stanovení evropsky významných území a ptačích oblastí. Oba modely se mohou překrývat a doplňovat.

V další části zákon o ochraně přírody a krajiny vymezuje speciální a specifické záležitosti v ochraně přírody a krajiny, jako například účast obcí, zapojení veřejnosti, právo na informace, způsoby vědeckého výzkumu, finanční podpora a kompenzace v ochraně přírody a krajiny a některá omezení vlastnických práv.

V poslední části zákon vyjmenovává orgány (úřady) státní správy v ochraně přírody a krajiny a jejich pravomoci a úlohy, přičemž jedním ze základních jsou obecní úřady příslušných obcí.

Další, již specializované a určené konkrétně pro Lounsko, jsou následující:

Orgány ochrany přírody a krajiny

<p>Městský úřad Louny Odbor životního prostředí Nám. Míru 35 440 01 Louny</p>	<p>Agentura ochrany přírody a krajiny Správa CHKO České středohoří Michalská 260/14 412 01 Litoměřice</p>
<p>Krajský úřad Ústeckého kraje Odbor životního prostředí a zemědělství Velká Hradební 3118/48 400 02 Ústí nad Labem</p>	<p>Ministerstvo životního prostředí ČR Vršovická 1442/65 100 00 Praha 10</p>
<p>Česká inspekce životního prostředí Oblastní inspektorát Ústí nad Labem Výstupní 1644 400 07 Ústí nad Labem</p>	

vřetenuška ►

Vzory značení chráněných území v České republice a služební odznak stráže přírody a krajiny:

CHRÁNĚNÁ
KRAJINNÁ OBLAST
České středohoří

NÁRODNÍ
PŘÍRODNÍ REZERVACE
Oblík

PŘÍRODNÍ REZERVACE

PŘÍRODNÍ PAMÁTKA

PAMÁTNÝ STROM

Chráněné krajinné oblasti a přírodní parky

Chráněná krajinná oblast

České středohoří

Základní údaje:

Datum vyhlášení: 19. 3. 1976

Rozloha: 1.063,17 km²

Zřízena výnosem MK ČSR
č.j. 6883/1976.

Zasahuje do území sedmi okresů:
Česká Lípa, Děčín, Litoměřice,
Louny, Most, Teplice,
Ústí nad Labem.

Chráněná krajinná oblast České středohoří je zřízena (zaujímá 84%) na stejnojmenném geomorfologickém celku, jehož následně vnitřní horopisné dělení je na podcelek Verneřické středohoří, který tvoří zvládná plošina na destruovaných lávových příkopech a podcelek Milešovské středohoří, jenž tvoří výrazné kužele, kupy a krátké hřbety v území křídových sedimentů. K Milešovskému podcelku náleží i lounská část, která je nazývána Chožovské středohoří.

Reliéf chráněné krajinné oblasti je pestrý, vysoce členitý, jednoznačně unikátní a neopakovatelný. Tento reliéf je výsledkem tektonických pohybů a vulkanismu v třetihorách a souběžně a následně denudace.

Traduje se, že slavný německý cestovatel a přírodovědec Alexander von Humboldt svého času prohlásil, že výhled z Milešovky je třetí nejkrásnější na světě.

Jedinečnost Českého středohoří doplňují pseudokrasové jevy v neovulkanitech a mineralogické zvláštnosti, především výskyt českého granátu a ojedinelé i diamanty.

Unikátnost klimatu a ponticko-panonské, submediteránní a sarmatské flóry a fauny byla již částečně popsána výše. Doplnit lze jen aktuální počty výskytu zvláště chráněných druhů: z rostlin se v CHKO vyskytuje minimálně 18 kriticky ohrožených druhů, 44 silně ohrožených a 44 ohrožených. Živočichové jsou pak v následujících druzích: 39 kriticky ohrožených, 66 silně ohrožených druhů a 61 ohrožených. Jedná se o mimořádně vysoké počty chráněných druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů.

Na území Chráněné krajinné oblasti České středohoří na Lounsku se nachází tato maloplošná chráněná území:

- **NPR Oblík**
- **NPR Raná**
- **NPP Kamenná slunce**
- **PR Číčov**
- **PP Tobiášův vrch**
- **PP Třtěnské stráně**

▼ *České středohoří*

Přírodní park

Džbán

Přírodní park Džbán má nespornou přírodovědnou a rekreační hodnotu, dochovaly se v něm smíšené a listnaté lesy, v nichž se zase vyskytuje celá řada vzácných druhů rostlin a živočichů. Posláním Přírodního parku Džbán je zachování unikátní krajiny džbánské křídové tabule s významnými estetickými hodnotami, zejména s ohledem na geomorfologii území, lesní porosty, charakteristickou flóru a faunu a rozptýlenou mimo-lesní zeleň. Typický je plochý reliéf vyvýšených desek rozrůzněných hlubokými údolími potoků a tedy příkrými, náročně schůdnými svahy.

Území Džbánu představuje pahorkatinu, která zejména v okolí Ročova přechází již ve vrchovinu. Jedná se o opukový hřeben a zdejší bílá i zlatavá opuka se už od prvopočátku kamenných staveb těžila jako stavební kámen nejen pro typické zdejší neomítnuté selské domy, ale je oblíbená pro svou jedinečnou barevnost a strukturu i v sochařství, ale v současnosti již těžba ustala.

Džbán z cca 65 až 70% pokrývají lesy a vzhledem k teplému a suššímu klimatu je zde takzvaná teplomilná varianta doubrav a vegetace vůbec. Oblast totiž stejně jako České středohoří a Poohří náleží k teplé oblasti, i když klimatické podmínky jsou zde méně extrémní. O to cennější však jsou lesní porosty.

Džbán není jen lesnatou, ale také i pramennou oblastí uprostřed bezlesého Slánska, Žatecka a Lounska. Mohutný džbánský hřbet ve směru Hříškov - Řevničov je pak přirozenou rozvodnicí Vltavy, Berounky a Ohře.

Džbán je rovněž typický přítomností chmelnic a tedy pěstováním chmele.

Na území Lounska se v přírodním parku „Džbán“ nachází maloplošné zvláště chráněné území:

- **NPR Malý a Velký štít**

Džbán ▼

Základní údaje:	
Datum vyhlášení:	1. 5. 1994
Rozloha:	203,78 km ²
Zřízen vyhláškou OkÚ Louny ze dne 21. 3. 1994.	
Zasahuje do území tří okresů: Louny, Rakovník a Kladno.	

Chráněná území Lounska

Kapitola je v tomto odborném průvodci základní textovou částí, která jednotlivě, abecedně (podle názvu) a podle shodné struktury popisuje všechna maloplošná chráněná území Lounska.

Seznam platný k roku 2009:

Národní přírodní rezervace (zkratka NPR)

- NPR Malý a Velký štít
- NPR Oblík
- NPR Raná

Národní přírodní památka (zkratka NPP)

- NPP Kamenná slunce
- NPP Velký vrch

Přírodní rezervace (zkratka PR)

- PR Číčov

Přírodní památka (zkratka PP)

- PP Březno u Postoloprta
- PP Koštice
- PP Štola Stradonice
- PP Tobiášův vrch
- PP Třtěnské stráně
- PP V hlubokém

▼ *vztah mezi rostlinou a hmyzem*

Březno u Postoloprť

Popis a ochrana: Na první pohled zcela obyčejné svahy jsou mimořádně cenné pro geologické a paleontologické vědy. Na lokalitě u Března u Postoloprť, konkrétně přístupné od asfaltové cesty vedoucí z obce podél břehu řeky Ohře a kolem místní střelnice, se dochovaly v unikátním vrstevním sledu slínovce svrchnokřídového stáří s tak bohatou fosilní faunou, že v tomto rozsahu nemá jinde v České republice obdoby. Vápnotřilovité horniny, zvané slínovce, jsou usazeniny křídového moře, které území Čech zaplavilo před více než 80 milióny let (tzv. období turonské a coniacké). Ve vrstvách se dochovaly zkameněliny mlžů, například rodů *Nucula* a *Inoceramus* a hlavonožců Ammonitida, ale také jehlice mořských hub (*Geodia gigantea*), mřížkovci a zbytky již vyhynulých mořských krabů a raků. Lokalita je z tohoto důvodu vědě známá již více než 150 let a po podrobném prozkoumání byla v roce 1980 navržena jako referenční profil (stratotyp) tzv. březenského souvrství. Podle obsahu převažujících zkamenělin byl profil rozčleněn na několik větších vrstevných jednotek. Tato litostratigrafická jednotka definuje standard (typický sled vrstev) a je stratotypem, který odpovídá konkrétním historickým geologickým obdobím a tak určuje stáří vrstev v podstatě po celém světě. Datování hornin se provádí absolutně nebo relativně (vzhledem k ostatním vrstvám). Řídí se třemi stratigrafickými zákony: zákonem superpozice (překrývání vrstev), zákonem stejných zkamenělin a zákonem ireverzibility.

Květena: Vegetace chráněného území není nijak zvláštní a zajímavá. Vyskytují se zde běžné druhy suchomilných travníků a keřů.

Zvířena: Fauna tohoto geologicky zajímavějšího území je zcela běžná. Vyskytují se zde obecné druhy hmyzu, plazů, ptáků a savců.

Fenomén: V území dochází periodicky k sesuvným pohybům a sesuvům. Tato částečná destrukce často vede k vytváření nových odkryvů a trvale poskytuje nové možnosti pro vědecký výzkum českých i zahraničních badatelů.

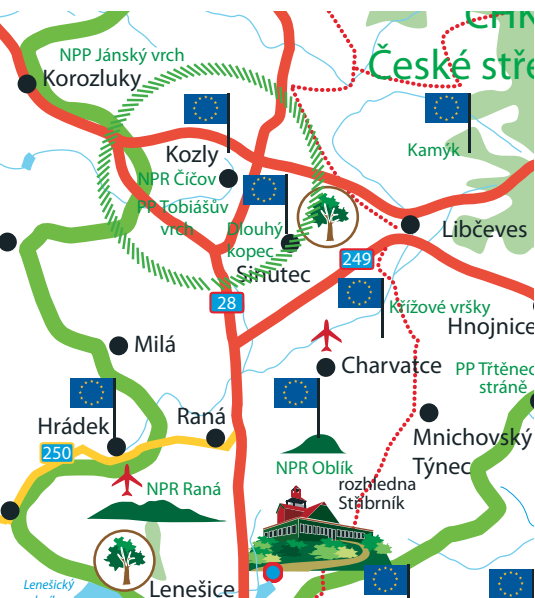
! *V území je zakázáno dobývat nebo jinak sbírat fosilie! Za mokra je území těžko schůdné a návštěva je také poněkud nepříjemná, pokud je v souběhu s právě probíhajícími střelbami na střelnici pod svahy.*

Březno	
Datum vyhlášení:	1998
Rozloha:	1,77 ha

detail jílů ►
pohled na březenské vrstvy ▼

Číčov

Popis a ochrana: Číčov (také Špičák) je nepřehlédnutelný, nápadně špičatý, strmý, bezlesý kopec, který je vysoký 476 m n. m a leží při severozápadním okraji Hořence mezi obcemi Kozly a Hořence v Chráněné krajinné oblasti České středohoří. Chráněné území sahá od okraje okolních polí, jimiž je odděleno od všech komunikací, až po samotný vrchol. Rozdíl mezi vrcholem a okolními víceméně rovnými poli je 70 metrů, což činí všechny podobné kopce Lounského středohoří pohledově mohutnými a zajímavými. Vlastní kopec je budován olivínickým leucitinem, v jehož puklinách se nacházejí krystaly aragonitu (modifikace uhličitanu vápenatého CaCO_3) a jeho tzv. hořenecký typ zde vytváří podlouhlé jehlicovité i robustnější, většinou žlutě zbarvené krystaly. Toto naleziště je uváděno v mnoha mineralogických příručkách a učebnicích. Nejen vzácný minerál, ale především reprezentativní vegetace a na ní vázaná fauna činí z rezervace jednu z nejceněnějších v rámci chráněné krajinné oblasti.

Květena: Chráněnou zajímavostí je zde dokonale vyvinutá stepní vegetace – koniklecová step. Rostliny koniklece lučního českého (*Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*) tvoří na této lokalitě souvislý porost na jižním svahu a vyskytují se i roztroušeně téměř po celém chráněném území. Dále zde roste kozinec dánský (*Astragalus danicus*), hlaváček jarní (*Adonis vernalis*), řada druhů vláskovitých i pěnatých kavylů (*Stipa* sp.), divizna fialová (*Verbascum phoenicum*), různé teplomilné trávy a další druhy rostlin.

Zvířena: Plocha chráněného území nebyla ještě dosud podrobně faunisticky prozkoumaná, ale i tak není očekávána mimořádná bohatost, jaká je v případě Oblíku či Rané. Jediným zajímavým a nápadným živočichem je početná kolonie králíka divokého (*Oryctolagus cuniculus*). Na vrchu Číčově je již několik let obnovena pastva ovcí.

Fenomén: Pokud pomineme zcela mimořádnou populaci koniklece lučního českého, tak další zajímavostí je výše zmíněný aragonit. Vznikal při nízkoteplotních a připovrchových podmínkách a při rozkladu vápenatých čedičů a jejich láv takzvanou autohydrotací.

! Sběr a dobývání aragonitu je zakázán.

◀ koniklec luční český
▼ vrch Číčov

Hořence	
Datum vyhlášení:	1951
Rozloha:	7,21 ha

Kamenná slunce

Popis a ochrana: Přibližně 500 m jihovýchodně od obce Hnojnice vpravo od silnice Koštice – Hnojnice v Chráněné krajinné oblasti České středohoří se nachází lomová stěna bývalého zemníku s dochovanými tzv. kamennými slunci, tvořenými jádry z úlomků jílovitých a slinitých hornin obklopenými paprskovitými prasklinami. Jedná se o geologickou památku, přičemž sopečný komín vyplněný kominovou brekcií je důkazem, že se jedná o tzv. maarovou strukturu. Maarová struktura je útvar vzniklý explozí žhavého magmatu a následným mísením s okolními horninami. Výbuchem vzniklo trychtýřovité hrdlo, které bylo postupně zaplňováno sopečnými vyvrženinami a úlomky z bortících se stěn maaru. Chladné jílovité balvany se staly centry chladnutí pro své okolí. To se v důsledku smršťování paprskovitě rozpraskalo a ztuhnutím vznikla výše zmíněná slunce. Celkový počet velkých kamenných sluncí zde činí asi 13 až 15, kromě toho se zde nachází velké množství menších kamenných sluníček.

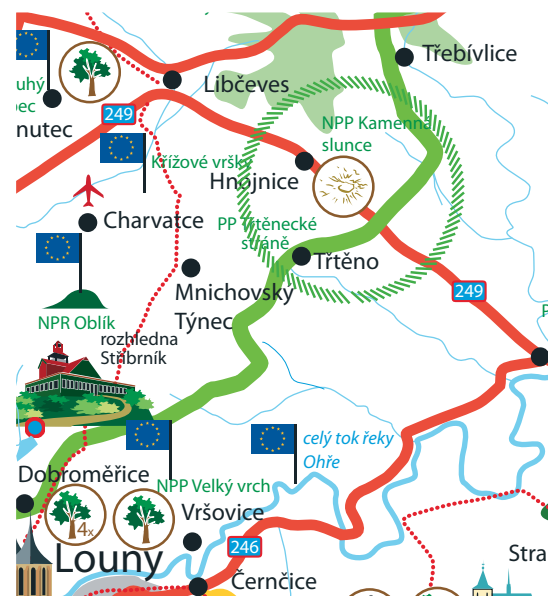
Květena: Na zbylé části svahů, které nebyly porušeny těžbou, se dochovaly fragmenty již ochuzené skalní stepi s výskytem lnu rakouského (*Linum austriacum*), který je teplomilným zavlečeným druhem (poprvé na Blšanském chlumu), dále chráněnou bělozářkou liliovitou (*Anthericum liliago*), kozincem bezlodyžným (*Astragalus exscapus*) a rakouským (*Astragalus austriacus*) a dalšími typicky xerothermními rostlinami – čistcem přírodním (*Stachys recta*), silenkou ušnicí (*Silene otites*) a jinými.

Zvířena: I přes malou rozlohu chráněného území se zde vyskytují především vzácné druhy hmyzu a to proto, že území tvoří tzv. nášlapný kámen (stepping stone) v kulturní krajině. Například kobylka (*Tettigonia caudata*), u které se jedná o teprve druhý známý výskyt v Českém středohoří anebo výskyt vzácných brouků, stěvlíka (*Notiophilus latcollis*) nebo drabčička (*Delicton biguttulus*). V přiléhajících křovinách Hnojnického potoka hnízdí zajímavé druhy ptáků, například slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*).

Fenomén: Je nutné si uvědomit, že tato ojedinělá geologická památka zachycuje, kromě originálních přírodních kreseb ve skalní stěně, v podstatě „geologický děj“, což je samo o sobě velmi vzácné. Zároveň je nutné připomenout, že tento jev lze spatřit jen díky těžební činnosti, která je v ostatních chráněných územích víceméně nežádoucí.

Hnojnice	
Datum vyhlášení:	1953
Rozloha:	0,82 ha

stěna s Kamennými slunci ▲
 detail Kamenného slunce ▶
 PP Kamenná slunce ▼

Přírodní památka

Košice

Popis a ochrana: Zamokřená louka, která zůstala ležet ladem mezi silnicí Košice – Křesín a železniční tratí na levé straně u silnice za železničním přejezdem za Košicemi na samé hranici okresů Louny a Litoměřice. Po upuštění od hospodaření zde vznikl bujný vysokostébelný ostřicový porost s kombinací slatinné a slaništní flóry. Vody a těžké glejové půdy jsou bohaté na minerální látky a to umožnilo existenci halofilních (slanomilných) a subhalofilních rostlin. Tato louka je pravděpodobně jedním z posledních zbytků mokřých subhalofilních stanovišť typických pro dolní Poohří a z hlediska výskytu některých slanomilných rostlin ojedinělá v rámci celé České republiky.

Květena: V porostu převládají ostřice a další duhy šachorovitých. Ze silně ohrožených druhů rostlin se zde vyskytuje ostřice černoklasá (*Carex melanostachya*), ostřice žitná (*Carex secalina*), sítna slanisková (*Juncus gerardii*), šišák hrálolistý (*Scutellaria hastifolia*) a ožanka čpavá (*Teucrium scordium*). Roste zde i kostival český (*Symphytum bohemicum*), který patří mezi ohrožené druhy. Dále se zde nacházejí další ohrožené, ale již nechráněné slanomilné rostliny, jetel jahodnatý (*Trifolium fragiferum*), kamyšík polní (*Bolboschoenus koschewnikowii*), štírovník tenký (*Lotus tenuis*), bahnička jednoplevá (*Eleocharis uniglumis*) a další mokřadní nebo slatinné druhy tolerující zasolení i zamokření.

Zvířena: Kromě slanomilných rostlin je lokalita zajímavá také výskytem vzácných druhů hmyzu. Bylo zde nalezeno například několik vzácnějších druhů brouků střevlíků a zároveň se předpokládá výskyt slanomilných pavouků. Z ostatních zvířat je zde nápadný výskyt některých druhů polní zvěře, jako je například bažant obecný (*Phasianus colchicus*) anebo srnec obecný (*Capreolus capreolus*).

Fenomén: Všechny louky, včetně těchto přeplavovaných a podmáčených, byly v minulosti obhospodařovány. Upuštění od hospodaření pak způsobí lučnímu společenstvu zánik. V nedávné době bylo ochránáři obnoveno sečení, již bez dalšího využívání pokosené hmoty, které jen oddalují zarůstání plochy. V pořádku a spíše mnohem vhodnější jsou také občasné přejezdy traktory a jinou technikou, jelikož zraňování povrchu půdy halofytům jen prospívá.

◀ sklizená ostřicová louka na podzim
▼ srnec obecný – samice s mládětem

Želevice	
Datum vyhlášení:	1989
Rozloha:	1,94 ha

Malý a Velký Štít

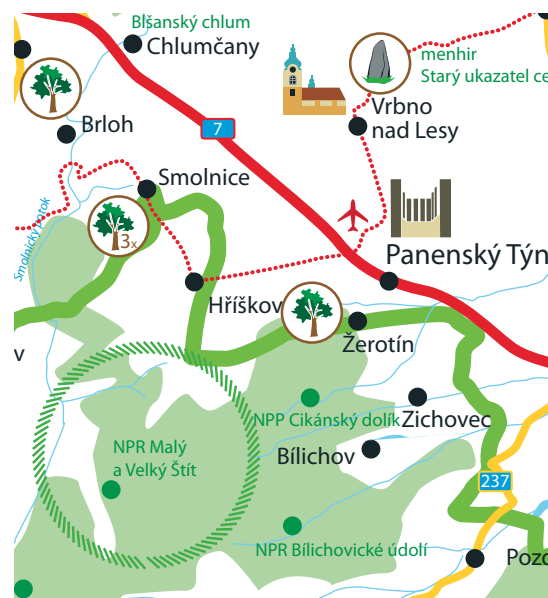
Popis a ochrana: Napravo od silnice z Loun do Řevničova a Rakovníka, za osadou Hvízdálka, byla na dvou oddělených částech Vinařického údolí vyhlášena rezervace na ochranu džbánského unikátu – „opukových štítů“. Jedná se o strmou až svislou skalnatou opukovou hranu vysokou často 15 metrů. Chráněny jsou zde plochy ekosystémů opukových skalních hran a sutí vzniklých pod stěnou zřícením skalních bloků s populací medvědice lékařské (*Arctostaphylos uva-ursi*) a zimozrázku alpského (*Polygala chamaebuxus*).

Pod hranou se na svazích osypů dochoval tzv. suťový les s chudým podrostem a na plošině nad hranou pak zbytky teplomilných doubrav vytlačuje kulturní, člověkem vysazený, smrkový nebo borový les.

Květena: Kromě již shora zmíněných velmi vzácných rostlin, medvědice lékařské (*Arctostaphylos uva-ursi*) a zimozrázku alpského (*Polygala chamaebuxus*), lze v území spatřit další zajímavé a chráněné rostliny teplomilných džbánských lesů jako například chrpu chlumní (*Centaurea triumfettii*), astru chlumní (*Aster amellus*), lilii zlatohlávek (*Lilium marthagon*), dále třeba lesní orchideje, okrotici bílou (*Cephalanthera damasonium*) a vemeník dvoulistý (*Platanthera bifolia*) a také velmi zajímavé druhy rostlin opukové hrany – kociánek dvoudomý (*Anthennaria dioica*), ostřici vřesovištní (*Carex ericetorum*), pěchavu vápnomilnou (*Sesleria coerulea*) a další vzácné druhy.

Zvířena: V území byly zaznamenány vzácné druhy obojživelníků a plazů jako např. čolek horský (*Mesotriton alpestris*), mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) nebo zmi- je obecná (*Vipera berus*). Zajímaví jsou také bezobratlí vázani přímo na opukovou stěnu (měkkýši i hmyz).

Fenomén: Na Malém a Velkém Štítu spolupůsobí dva exkluzivní jevy: fenomén neživé přírody, který je reprezentován geologickou zajímavostí – opukovou hranou („štítem“), mnohdy až 15 m vysokou, a fenomén živé přírody. Medvědice lékařská a zimozrázek alpský jsou totiž tzv. glaciálními relikty – druhy, které se do našeho území rozšířily v době ledové (medvědice je přizpůsobena arktickému klimatu a zimozrázek zase alpinskému) a po ustoupení ledovce se dochovaly jen ve zbytcích a na místech, kde nejsou pro oblast obvyklé přírodní podmínky.

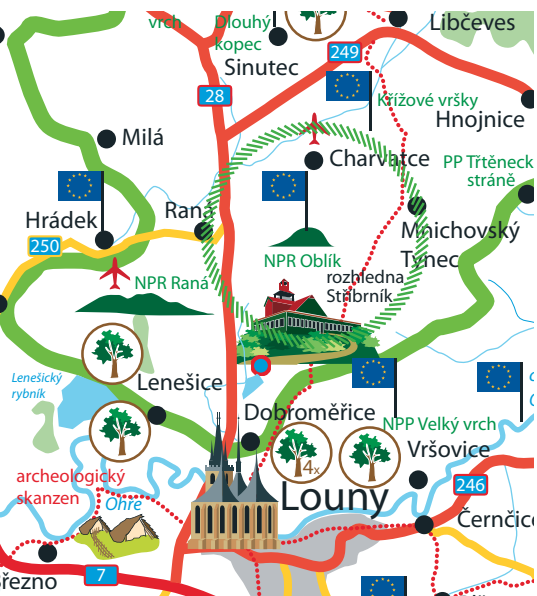
! Při návštěvě je třeba zvýšené opatrnosti, aby nedošlo k pádu ze skalní stěny.

opuková hrana s medvědicí lékařskou ►
medvědice lékařská s plody ►

Vinařice u Loun	
Datum vyhlášení:	1989
Rozloha:	8,61 ha

Oblík

Popis a ochrana: Jedná se o všeobecně známý a dominantní izolovaný čedičový kopec nadmořské výšky 509 m n. m. v Chráněné krajinné oblasti České středohoří severně od města Louny. Oblík a sousední izolované vrchy Srdiv a Brník jsou nejtypičtějším představitelem a dokladem tzv. lineárních erupcí v Českém středohoří. Oblík je budovaný nefelitickým bazaltem zatímco Srdiv a Brník je z olivinického nefelitu. A právě kvůli geologickému podkladu a zejména zvláštním mikroklimatickým podmínkám je plocha Oblíku nejcejnějším komplexem stepních a lesostepních ekosystémů v jihozápadní části Českého středohoří.

Květena: Asi 30% plochy porůstají křoviny a les. Na ostatních plochách jsou vyvinuta společenstva středoevropské kontinentální stepi, složená z vzácných druhů rostlin. Výčet je tak rozsáhlý, že je nutné zmínit třeba jen kavyl olýsalý (*Stipa zalesskii*), kavyl chlupatý (*Stipa dasyphylla*), kavyl Smirnovův (*Stipa smirnowii*), kavyl Ivanův (*Stipa pennata*), kavyl sličný (*Stipa pulcherrima*), kavyl tenkolistý (*Stipa tirsia*) a jediný obyčejný kavyl vláskovitý (*Stipa capillata*). Dále zde roste kostřava waliská (*Festuca valesiaca*), ovsí stepní čedičový (*Helictotrichon desertorum* subsp. *basalticum*) a další chráněné rostliny – hlaváček jarní (*Adonis vernalis*), pomněnka úzkolistá (*Myosotis stenophylla*), kozinec bezlodyžný (*Astragalus exscapus*), kozinec rakouský (*Astragalus austriacus*), kozinec dánský (*Astragalus danicus*), koniklec luční český (*Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*), modřeneček tenkokvětý (*Muscari tenuiflora*), divizna brunátná (*Verbascum phoenicum*), zlatovlásek obecný (*Aster linosyris*), violka obojetná (*Viola ambigua*) a mnoho dalších rostlin stepi významnými botaniky dříve členěných na tzv. skalní, květnaté anebo chudé. Tyto rostliny jsou přizpůsobeny extrémním podmínkám a to nejen suchu, ale i mrazu.

Zvířena: Nejprozkoumanější skupinou fauny Oblíku jsou stěvlíci, kteří zde tvoří unikátní sestavu o více než 100 druzích. Z dalších živočichů je nápadný výskyt ptáků (66 druhů).

Fenomén: Spolupůsobení vlivů, jako je klima oblasti, mikroklima (slunce, vítr), geologický podklad, expozice a tvar, umožnilo zachování takových společenstev, která z Oblíku učinila perlu české stepní květeny.

◀ kozinec bezlodyžný
▼ Oblík

Mnichov u Loun, Raná u Loun	
Datum vyhlášení:	1967
Rozloha:	20,50 ha

Raná

Popis a ochrana: Další nepřehlédnutelný a nezaměnitelný kopec Lounského středohoří ležící severně od Loun je Raná. Byl původně podpovrchovým tělesem budovaným z olivinitického nefelitu. Národní přírodní rezervace se rozkládá pouze v západní malé části, na takzvané „Malé bouli“. Na Ranské hoře nalezl 21. 6. 1902 profesor botaniky Josef Podpěra vzácnou travu jihoruských stepí – ovsíř stepní. Dnes je tato rostlina zařazena na seznamu kriticky ohrožených druhů rostlin a v Českém středohoří se vyskytuje pouze na 3 lokalitách. Z důvodu ochrany ovsíře stepního vyhlásila Městská rada v Lounech 12. 6. 1936 území Ranské hory za tzv. „městskou rezervaci“.

Květena: Vegetace Ranské hory je podobně exkluzivní jako vegetace Oblíku. Kromě kavylů, které jsou vyjmenovány u Oblíku, se zde nachází endemitní forma (vyskytující se pouze zde) kavylu sličného (*Stipa pulcherrima f. nudicostata*). Z dalších rostlin dále tařice skalní (*Aurinia saxatilis*), pupava bezlodyžná vyvýšená (*Carlina acaulis subsp. caulescens*), bělozářka liliovitá (*Anthericum liliago*), hlaváček jarní (*Adonis vernalis*), kozinec bezlodyžný (*Astragalus exscapus*), kozinec rakouský (*Astragalus austriacus*), kozinec dánský (*Astragalus danicus*) a další. Zavlečena sem byla rostlina jihomoravských stepí – katrán tatarský (*Crambe tatarica*).

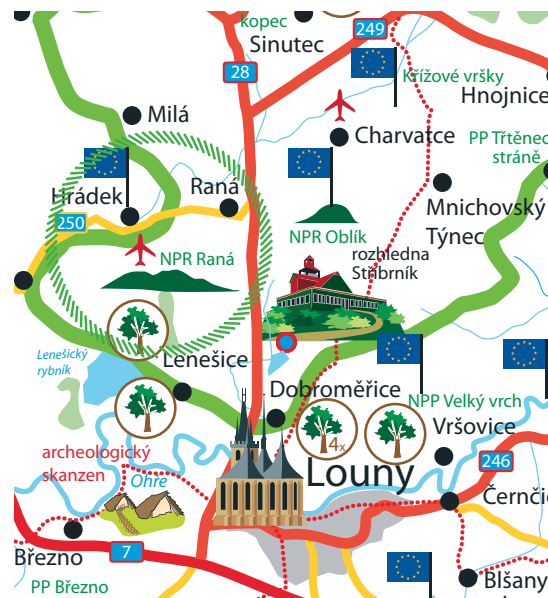
Zvířena: Vyskytuje se zde vzácný hmyz, např. stěvlíci, chrobáci (*Sisyphus schaefferi*) a (*Aphodius vaccinarius*) a ze vzácných druhů motýlů se zde vyskytuje např. modrásek ligrusový (*Polyommatus damon*) a okáč skalní (*Chazara briseis*). Jižní část lokality a sousední letiště v Hrádku obývá sysel obecný (*Spermophilus citellus*), který je kriticky ohroženým druhem.

Fenomén: Pro hospodářské využití travních porostů Oblíku a Rané byla podle složitosti terénních poměrů typická pastva skotu a ovcí, která dnes citelně chybí a proto započal projekt její obnovy. Odborníci rovněž zkoumají možnosti a význam sešlapu vegetace návštěvníky a turisty, který způsobuje tzv. disturbanci a kupodivu i snazší rozmnožování vzácných motýlů.

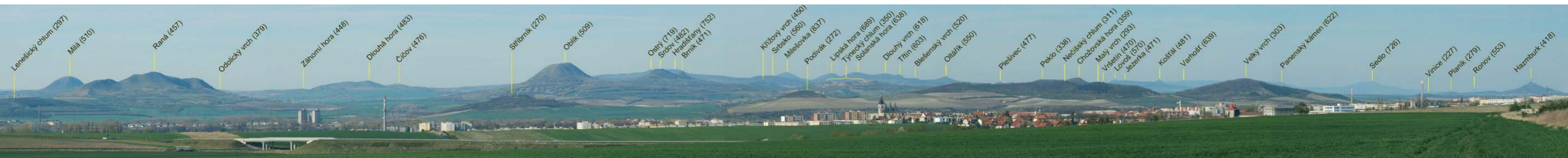
- ! Na Rané často dochází k nekázní turistů nebo sportovců, která např. v roce 1993 vyústila v nežádoucí vyhoření rezervace. Je nutné si uvědomit, že na území NPR Raná i Oblík, je vstup mimo veřejné a značené turistické cesty zakázán.

Raná u Loun	
Datum vyhlášení:	1951 (1936)
Rozloha:	10,94 ha

kavylly v NPR Raná ►
vrch Raná od severu ▼

Mapa Lounska

Panorama Českého středohoří, stanoviště č. 3 naučné stezky Louny - Zeměchy vytvořil Junák - svaz skautů a skautek ČR, středisko Louny za podpory města Louny

Přírodní památka

Štola Stradonice

Popis a ochrana: Lokalita se nachází v lese asi 500 m jihovýchodním směrem od obce Stradonice, ještě nad posledními chatami, cca 30 m nad úpatím vrchu Zadní valy (a od lesní silničky ze Stradonic do Chrástína). Místo není nápadné a lze jej snadno přehlédnout. Bývalá štola je nyní opatřena vstupní mříží. Z geologického hlediska je štola ražená ve sladkovodní svrchní křídě Březenského souvrství, které tvoří slínovce a jílovce s pískovci. Štola byla ražena jako průzkumná pro případné využití kaolinických žárupzdorných jílu. Uvádí se také dřívější těžba uhlí. Hlavní chodba je dlouhá cca 150 m se čtyřmi kratšími chodbami raženými do levé strany. Mocnost nadloží je cca 30-40 m. Plocha chráněného území zaujímá pozemky nad štolou a legislativně nebylo toto vyhlášení jednoduché. Toto chráněné území bylo vyhlášeno pro ochranu zimoviště ohrožených druhů netopýrů.

Květena: Květena území není příliš významná. Jedná se o druhotný kulturní les s dominantní nepůvodní borovicí černou (*Pinus nigra*), jedinou zajímavější rostlinou je bělozářka větevnatá (*Anthericum ramosum*).

Zvířena: Ve štole vždy zimuje několik jedinců netopýra černého (*Barbastella barbastellus*), netopýra velkého (*Myotis myotis*), netopýra ušatého (*Plecotus auritus*), netopýra vodního (*Myotis daubentonii*), netopýra vousatého (*Myotis mystacinus*) a vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*). V blízkých lesích se pak vyskytuje ještě netopýr rezavý (*Nyctalus noctula*).

Fenomén: Jedná se o první chráněné území na Lounsku zřízené na (důlním) díle vzniklém přímo lidskou činností. Trend ochrany netopýrů nyní umožňuje i stanovení ochrany letních i zimních kolonií v budovách anebo půdách budov.

- ! **Poznámka:** Do štoly je vstup zakázaný, osobám trpícím strachem ze stísněných prostor se pak nedoporučuje ani přes zákaz. Pokud chcete blíže poznat netopýry, zúčastněte se některých z exkurzí nazvaných „Evropská noc pro netopýry“ pořádaných odborníky. (<http://www.ceson.org>).

◀ vstup do štoly Stradonice
▼ netopýr rezavý

Stradonice	
Datum vyhlášení:	1999
Rozloha:	10,05 ha

Tobiášův vrch

Popis a ochrana: Jedná se o nízký, málo výrazný vršek (354 m n.m.) uprostřed polí asi 1 km západním směrem od obce Kozly v Chráněné krajinné oblasti České středohoří. Ochrana je zaměřena především na obnovu (ochrannářskými zásahy a náhradním hospodařením) a uchování podmínek pro rostlinná společenstva středoevropské kontinentální stepi. Překvapivě druhově pestrá vegetace závisí svým složením především na expozici svahů. Zároveň také na ploše probíhá obnovené citlivé hospodaření a další zásahy pro podporu zejména populace koniklece otevřeného (*Pulsatilla patens*). V lokalitě se vyřezávají nežádoucí křoviny, probíhá každoroční kosení a úklid stařiny a také bylo přistoupeno k některým netradičním zásahům, např. k řízenému vypalování v mrazivém období nebo k umělému dopěstování konikleců a jejich opětovné výsadbě (výsadba naposledy v roce 1991).

Květena: Na malé ploše se vyskytují exkluzivní populace teplomilných chráněných rostlin. Jmenovat je nutné koniklece otevřený (*Pulsatilla patens*), hlaváček jarní (*Adonis vernalis*), modřeneček tenkokvětý (*Muscari tenuiflora*) a kavyl Ivanův (*Stipa pennata*).

Zvířena: V lokalitě byl proveden podrobný průzkum měkkýšů, který zjistil velmi bohaté druhové složení a také zde proběhl průzkum obratlovců. Zejména ptáci tohoto malého území jsou zajímaví. Vyskytuje se zde například moták pilich (*Circus cyaneus*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*) anebo vzácný strnad zahradní (*Emberiza hortulana*).

Fenomén: Na Tobiášově vrchu se dochovala učebnicová zóna výskytu rostlinných druhů v závislosti na expozici vůči světovým stranám. Zatímco hlaváček, modřeneček a kavyl Ivanův pokrývají většinu východního a jižního svahu, tak na západním roste koniklece otevřený, který jinde zcela chybí. Vegetace severního svahu je pak úplně odlišná.

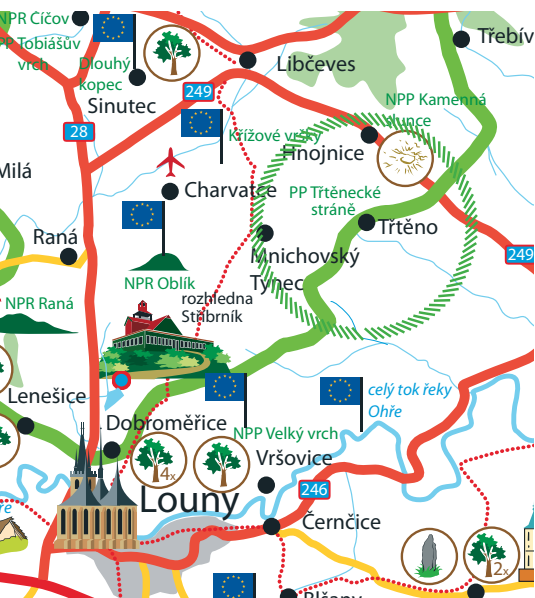
Kozly u Loun	
Datum vyhlášení:	1951 (1936)
Rozloha:	1,53 ha

koniklece otevřený
Tobiášův vrch

Přírodní památka

Třtěnské stráně

Popis a ochrana: Jižně exponovaná křovinatá a travnatá „bílá“ strán z měkkých jílu a slínovců anebo s místy vystupujícími opukami, táhnoucí se v délce přes 1 km severně od Třtění v Chráněné krajinné oblasti České středohoří. Jedná se o lokalitu, jejíž návštěva vyžaduje delší botanickou procházku a to buď od obce Třtění či od Kamenných sluncí přes pole, přičemž je nutné se vydat směrem k nápadnému borovému lesíku na hraně svahů. Lokalitu lze ale snadno minout. Zároveň je území památky silně zarostlé keří a mladým náletem dřevin anebo jsou zde nápadné pokusy o zalesnění. Jedná se o lokalitu „Bílé stráně“ s mozaikou suchých bazofilních trávníků s ostřicí chabou (*Carex flacca*) a ledencem přímořským (*Tetragonolobus maritimus*) s méně plošnou vegetací slanomilných rákosin. Na obnažených jílových půdách se totiž nachází relativně velká populace kriticky ohroženého jitrocele přímořského (*Plantago maritima*).

Květena: Vyskytuje se zde bohatá populace slanomilného, kriticky ohroženého jitrocele přímořského (*Plantago maritima*). Na nezarostlých plochách se rozšířily další vzácné teplomilné druhy rostlin, jako je například chráněný kozinec bezlodyžný (*Astragalus exscapus*), kozinec rakouský (*Astragalus austriacus*), bělozářka liliovitá (*Anthericum liliago*) a zlatovlásek obecný (*Aster linosyris*).

Zvířena: Zvířena území není dosud dostatečně prozkoumaná. Očekává se bohatá fauna měkkýšů, pavouků, brouků a ptáků.

Fenomén: Na Třtěnských stráních dochází kvůli velmi teplému mikroklimatu a geologickému složení k silné mineralizaci povrchových půd solemi. Z usazenin se vyplavují rozpustné soli, které zasolují jak povrchové vrstvy půdy, tak i vodu latentních (pomíjivých) pramenů. Přítomnost hořečnatých solí naznačují i drobné bílé povlaky na prudce vyschlém povrchu jílovité půdy.

Jedná se o tzv. „Bílou stráně“, kdy kombinace biotopů halofilních, subhalofilních i suchých teplomilných činí tuto lokalitu v rámci ČR ojedinělou. Část rostlinných společenstev, s charakteristickou ostřicí chabou (*Carex flacca*), patřících k takzvaným suchým vápnomilným trávníkům, je v rámci střední Evropy považována za nejohroženější biotop.

◀ solné povlaky na jílu
▼ zarůstající třtěnské stráně

Třtění	
Datum vyhlášení:	2002
Rozloha:	19,16 ha

Národní přírodní památka

Velký vrch

Popis a ochrana: Velký vrch (nadmořská výška 303 m n. m.) severně od obce Vršovice je zatím jedinou lokalitou regionu, která byla vyhlášena z důvodu ochrany stanoviště teplomilných hub mediteránního typu. Území je z velké části porostlé lesem. Geologická stavba Velkého vrchu není vulkanického původu, ale vrch je budovaný z porcelanitů – pevných třetihorních vypálených jíílů. Porcelanity jsou denudačním zbytkem hornin severočeské hnědouhelné pánve. Tvar kopce je daný polohou porcelanitů. Na svazích jsou nápadné erozní a sesuvné jevy, které obnažují druhohorní vápnité sedimenty.

Květena: Většinu plochy lesa tvoří doubrava, v jejímž podrostu se vyskytují vzácné druhy rostlin, zejména orchidejí jako střevíčník pantoflíček (*Cypripedium calceolus*) a kruštík široolistý (*Epipactis helleborine*). Významnější je ale výskyt teplomilných hub, zvláště hřibů a muchomůrek. Nalezeno zde bylo celkem 166 druhů makromycet, například hřib satan (*Boletus satanas*), hřib medotrpký (*Boletus radicans*), hřib koloděj (*Boletus luridus*), pštěň dubový (*Fistulina hepatica*), muchomůrka šiškovitá (*Amanita strobiliformis*), muchomůrka ježatohlavá (*Amanita echinocephala*), muchomůrka Beckerova (*Amanita beckeri*), muchomůrka Vittadiniho (*Amanita vittadinii*), smrž tlustonohý (*Morchella crassipes*) a další houby, pro které lesní porost vytváří vhodné mikroklima.

Zvířena: Fauna Velkého vrchu není příliš zajímavá, je složena z běžných druhů kulturní krajiny.

Fenomén: V legislativě České republiky je zakotvena ochrana stanovišť i konkrétních druhů hub, což je v celosvětovém srovnání unikátní. V žádném dalším státě není ochrana a vůbec výzkum hub na takové úrovni jako v České republice.

! **Poznámka:** Prezentace o tomto unikátním chráněném území, zřízeném jen pro ochranu hub, byla představena na mezinárodní konferenci OSN o životním prostředí v Riu de Janeiro v roce 1992.

Vršovice	
Datum vyhlášení:	1989
Rozloha:	24,99 ha

střevíčník pantoflíček - vzácná orchidea ▶
hřib dubový ▼

Přírodní památka

V hlubokém

Popis a ochrana: Chráněné území se nachází v hlubokém tektonicky podmíněném údolí Débeřského potoka, respektive na hraně jeho prudkého svahu. Území je obtížně přístupné po lesní komunikaci (uzavřená pro vozidla) mezi Stradonicemi a Perucí a posléze lesní svážnou cestou za rybníkem. Určitým vodítkem je blízkost obrovského lesního průseku pro vedení VVN a produktovodu mezi Kralupy nad Vltavou a Zálužím u Mostu. Předmětem ochrany jsou společenstva listnatého lesa s přítomností vzácných rostlin, zejména střešníku pantoflíčku. Nejcennější části porostu jsou na opuce Bělohorského souvrství, která tvoří nejvyšší vrstvu sedimentů v údolí.

Květena: Kromě dřevin se v území vyskytují především kriticky ohrožený starček oranžový (*Tephrosia aurantiaca*), silně ohrožený střešníku pantoflíček (*Cypripedium calceolus*), ohrožená třemdava bílá (*Dictamnus albus*), hvězdnice chlumní (*Aster amellus*), plamének přímý (*Clematis recta*), lilie zlatohlávek (*Lilium martagon*), ostřice tlapakatá (*Carex pediformis subsp. rhizina*) a zimozrázek alpský (*Polygala chamaebuxus*). Vzhledem k časté erozi povrchu sutí, dochází k rozvolňování porostů a vzniku travnatých světlin právě s koncentrací vzácných rostlin.

Zvířena: Fauna území je velmi podobná fauně hlubokých lesů, což je pro tento region netypické, ale zároveň to naznačuje stabilitu území. Bylo zde zaznamenáno více než sto druhů obratlovců (z toho 24 chráněných), přičemž nejcennější jsou ptáci – čáp černý (*Ciconia nigra*), píseček obecný (*Actitis hypoleucos*) a výr velký (*Bubo bubo*).

Fenomén: Jedná se o cennou ukázkou přírodě blízkého lesa s teplomilnou květenou a oblast významného výskytu fauny. Kvalitu málo narušeného území dokládá výskyt velmi vzácných živočichů, kteří zaujímají vyšší partie potravní pyramidy. Dokládá to kvalitu celého živočišného spektra.

Poznámka: Nalezení a návštěva vyžaduje určité zkušenosti s orientací v terénu.

◀ hálka na dubových listech
▼ třemdava bílá

Stradonice	
Datum vyhlášení:	1970
Rozloha:	3,79 ha

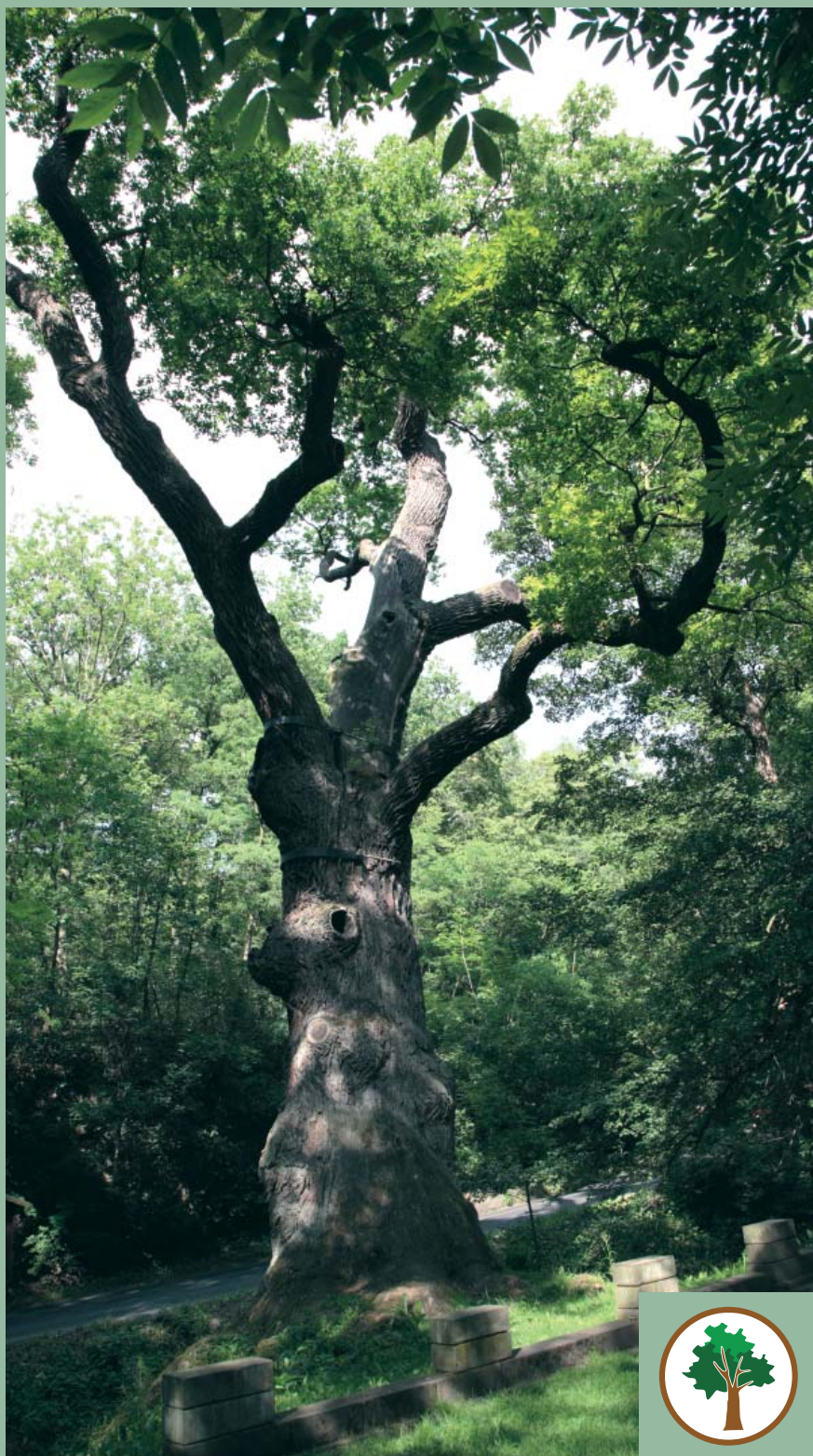

Památné stromy

Stromy, které jsou významné historickou událostí, svojí velikostí nebo věkem a další dendrologické zvláštnosti může Městský úřad Louny (nebo správa CHKO) vyhlásit za památné. Tyto stromy pak ke všeobecné vážnosti mají rovněž zákonnou ochranu státu.

Níže je uveden seznam 24 památných stromů Lounska bez dalších podrobností. Podrobnosti lze získat na úřadech nebo v odborné literatuře. Většina stromů byla vyhlášena za památné po roce 2000, což je velmi potěšující trend rozšiřování této formy ochrany i na stromy – čekatele. Takže se vedle „slavných velikánů“ jako je Oldřichův dub v Peruci objevují i stromy, které se mohou díky ochraně státu dožít obdobného kmetského věku.

O: obvod kmene ve výšce 130 cm nad zemí, V: výška stromu, S: odhadované stáří

Oldřichův dub v Peruci

Dub lesní (*Quercus robur*)

O: 745 cm, V: 29 m, S: 1000 let.

Ke stromu se váže pověst o knížeti Oldřichovi (vládl v letech 1014 – 1034) a Boženě. V roce 1993 a 1995 strom vyhořel a je poškozený.

Roste u silnice pod Perucí.

Lípa u sv. Vojtěcha v Ročově

Lípa velkolistá (*Tilia platyphylla*)

O: 490 cm, V: 25 m, S: 300 let.

Roste u kapličky sv. Vojtěcha v Ročově.

Lípa v Ročově

Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

O: 450 cm, V: 15 m, S: 300 let.

Roste na návsi v centru obce naproti nákupnímu středisku.

Linda Na brodech v Lenešicích

Topol bílý (*Populus alba*)

O: 720, V: 28m, S: 160 let.

Roste na břehu Ohře naproti bývalého cukrovaru.

Tis červený v Ročově

Tis červený (*Taxus baccata*)

O: 130 cm, V: 12 m, S: 400 let.

Roste v zahradě zemědělského družstva.

Dřezovec trojtrnný ve Slavětíně

Dřezovec trojtrnný (*Gleditsia triacanthos*)

O: 150 cm, V: 20 m, S: 80 let.

Slavný strom roste v obci naproti rodnému domu Konstantina Biebla.

Akát bílý v Cítolibeč

Trnovník akát (*Robinia pseudoacacia*)

O: 300 cm, V: 20 m, S: 100 let.

Roste na zahradě u budovy fary v centru obce.

Lípa u Smolnice

Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)

O: 310 cm, V: 15 m, S: 100 let.

Roste mimo obec – po levé straně silnice od Toužetína do Smolnice.

Lípa zelená u Smolnice

Lípa zelená (*Tilia x euchlora*)

O: 400 cm, V: 15 m, S: 250 let.

Roste u kostela sv. Bartoloměje ve Smolnici.

Památné stromy

Lípa srdčitá u fary ve Smolnici

Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)
O: 360 Cm, V: 18m, S: 200 let.
Strom roste na zahradě fary č. 1
ve Smolnici (u hřbitova).

Buk v Bitinském lese u Slavětína

Buk lesní (*Fagus sylvatica*)
O: 280 cm, V: 23 m, S: 100 let.
Roste poblíž lesní cesty na na Débeř.

Platan javorolistý v Lounech

Platan javorolistý (*Platanus x acerifolia*)
O: 252 cm, V: 30 m, S: 150 let.
Roste v parku T. G. M.

Jinan dvoulaločný v Lounech

Jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*)
O: 183 cm, V: 12 m, S: 50 let.
Roste v areálu Obchodní akademie
a SZŠ v Lounech

Dub letní ve Volenicích

Dub letní (*Quercus robur*)
O: 690 cm, V: 15 m, S: 500 let.
Roste u jezu naproti mlýnu Pátek
na levém břehu Ohře.

Dub letní v Dubové aleji v Lounech

Dub letní (*Quercus robur*)
O: 376 cm, V: 20m, S: 150 let.
Roste jako součást Dubové aleje
vedoucí z Loun do Dobroměřic.

Lípa srdčitá v Sinutci

Lípa srdčitá (*Tilia cordata*)
O: 382 cm, V: 14 m, S: 200 let.
Roste u kaple Sv. Víta v Sinutci
(CHKO České středohoří).

Buk lesní v Budlíně u Žerotína

Buk lesní (*Fagus sylvatica*)
O: 420 cm, V: 20 m, S: 105 let.
Roste v lesním porostu u lesní cesty
směrem na Bor.

Jírovec maďal u rybníčku v Pnětlukách

Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*)
O: 290 cm, V: 16 m, S: 100 let.
Roste u návesního rybníčku.

Dub pod Perucí

Dub letní (*Quercus robur*)
O: 410 cm, V: 24 m, S: 240 let.
Roste pod Perucí poblíž Oldřichova dubu
v porostu napravo od přístupové cesty
z obce.

Borovice u studánky v Peruci

Borovice lesní (*Pinus silvestris*)
O: 230 cm, V: 31 m, S: 160 let.
Roste za koupalištěm v „V lázních“.

Jilm u čerpací stanice v Černčicích

Jilm vaz (*Ulmus laevis*)
O: 486 cm, V: 25 m, S: cca 100 let.
Roste v břehovém porostu Ohře
za „masokombinátem“ Louny.

Dub letní v Lužeradech (Louny)

Dub letní (*Quercus robur*)
O: 430 cm, V: 20 m, S: 200 let.
Je součástí naučné stezky Lužerady
na břehu Ohře.

Jilm u tůně v Lenešicích

Jilm vaz obecný (*Ulmus laevis*)
O: 440 cm, V: 25 m, S: 180 let.
Roste na břehu řeky Ohře
poblíž Lenešické tůně.

Hrušeň u Křížů

Hrušeň obecná (*Pyrus Communis*)
O: 140 cm, V: 5 m, S: 106 let
Roste v Horním Ročově na zahradě Adam-
ců u čp. 108, u odbočky ze silnice na Tře-
boc. Horní Ročov p. č. 183 (stavební)

Naučné stezky

Naučná stezka

„Louny – Zeměchy“

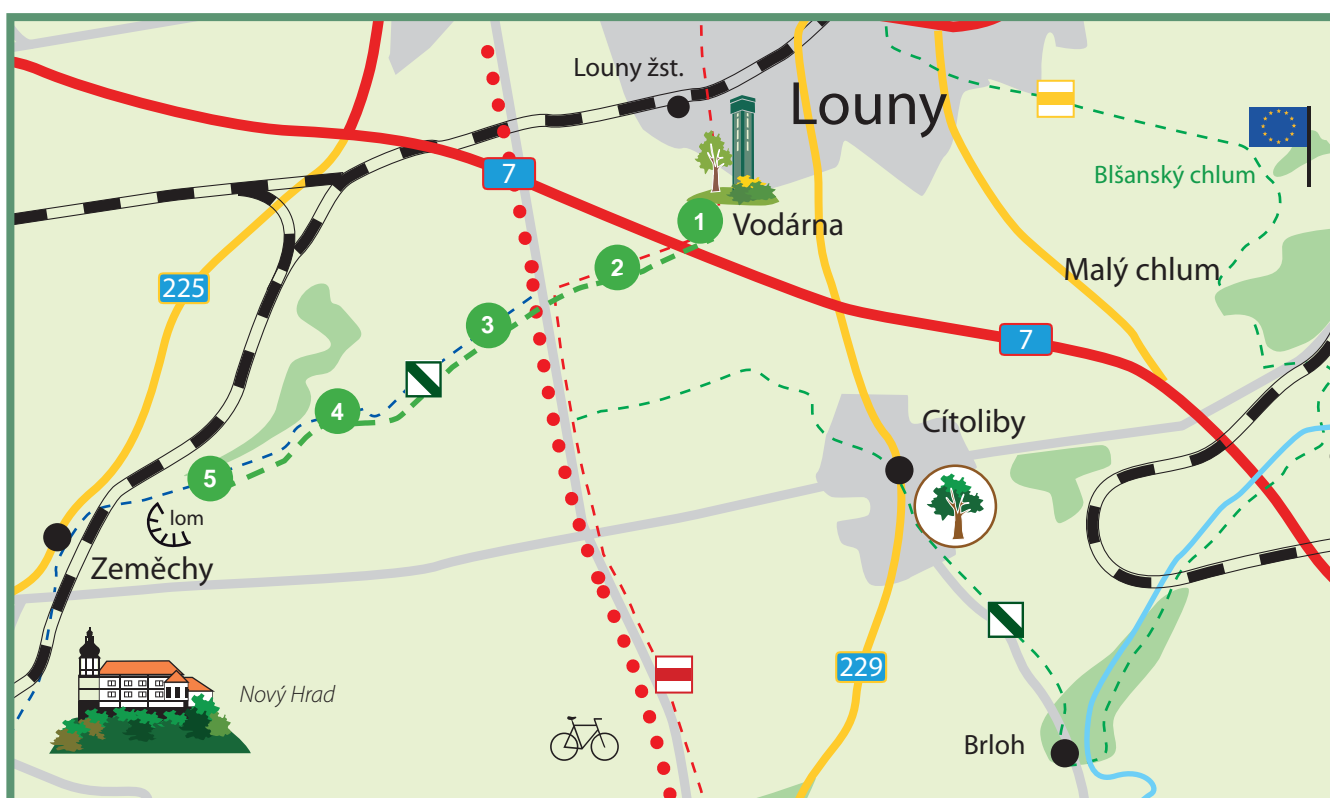
Naučná stezka
„Louny - Zeměchy“
má tyto zastávky:

1.	Lounský vodovod
2.	Podnebí
3.	České středohoří
4.	Ráz krajiny
5.	Pedologie a těžba opuky

Naučná stezka měří 3,12 km a má 5 zastávek. Trasa této stezky začíná na nejvyšším bodě města Louny u vodárny nad tratí a končí 1 km od železniční zastávky Jimlín. Tuto naučnou stezku zbudoval Junák – Svaz skautů a skautek České republiky, středisko Louny z finančních prostředků Města Louny.

Naučná stezka vede krajinou Dolního Poohří, která byla silně poznamenána vlivem člověka, který ji přetvořil v kulturní step. Na trase naučné stezky je možné se seznámit s některými typickými rostlinami této kulturní krajiny a se živočichy, kteří se adaptovali na stepní podmínky této oblasti.

Poslední zastávka naučné stezky se nachází na území starého opukového lomu, kde se těžil velmi kvalitní stavební kámen. Odtud je možné se vrátit zpět do Loun po stejné trase nebo pokračovat do Jimlína, kde se nachází Nový Hrad, původně pozdně gotický hrad z 15. století, barokně přestavěný na zámek. Objekt je přístupný pro veřejnost pouze v několika vymezených dnech v roce – např. v době květnové novohradské pouti.

Naučná stezka

„Smolnický potok“

Naučná stezka v délce 2,5 km má 4 zastávky. Trasa vede po žluté turisticky značené cestě z Loun podél zrušených kasáren přes Blšanský chlum, podél Smolnického potoka do Brlohu a přes Cítoliby nebo polními cestami zpět do Loun. Naučná stezka a její pokračování do Cítoliby je společným dílem Města Louny, Obce Chlumčany a Městyse Cítoliby.

Původní trasa naučné stezky „Smolnický potok“ má tyto zastávky:

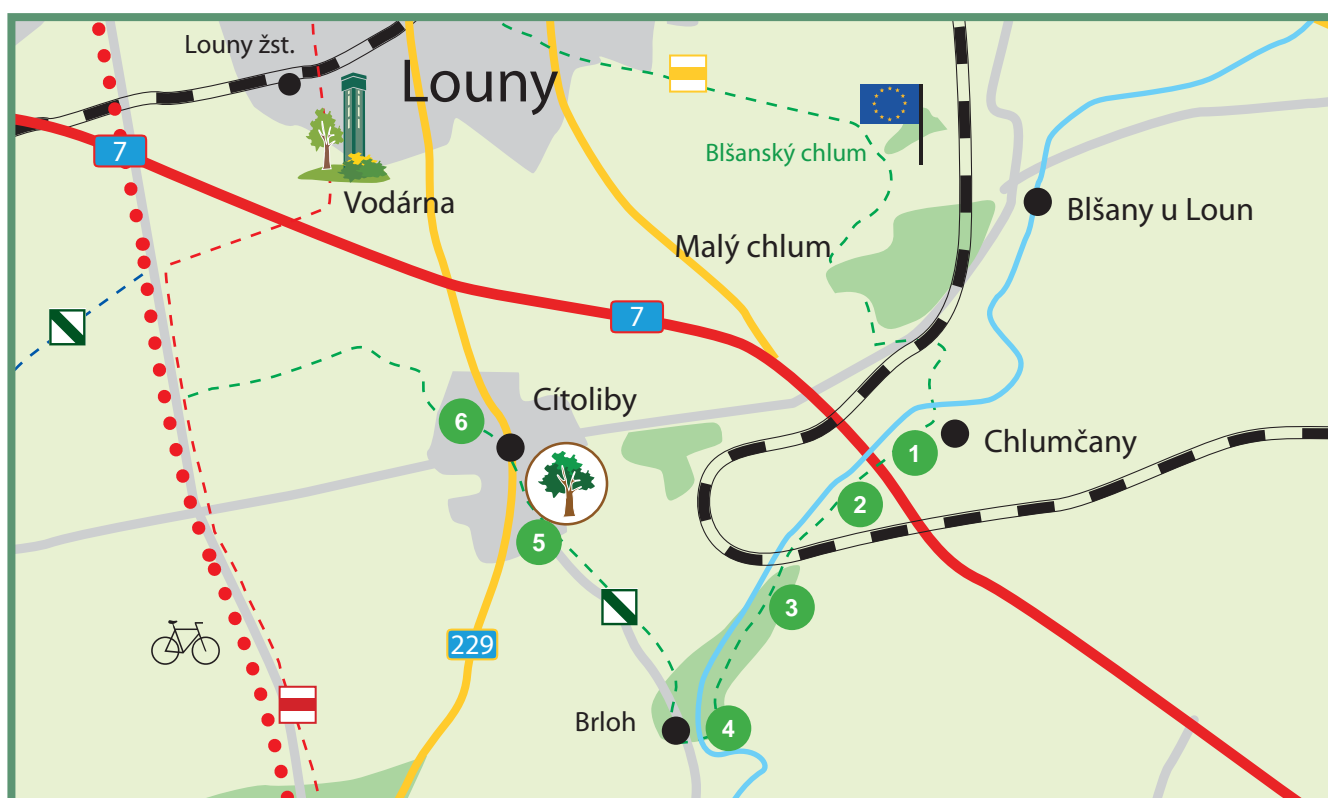
1.	V Bosně
2.	U Viaduktu
3.	U lesa
4.	Brloh
5.	Cítoliby - historie
6.	Cítoliby - památky

Smolnický potok, podle kterého je naučná stezka pojmenována, svádí vody z oblasti Džbánu do Ohře. Jeho tok s doprovodnými břehovými porosty je významným krajinným prvkem a ostrůvkem vegetace v intenzivně zemědělsky využívané krajině.

Na tyto zastávky navazují ještě dvě další zastávky s informačními panely ve stejném stylu, jako je naučná stezka „Smolnický potok“, na kterých se mohou návštěvníci seznámit s historií a s památkami městyse Cítoliby:

V Cítolibech je možné si prohlédnout několik zajímavých památných objektů – zámek, kostel sv. Jakuba, dva sloupy zasvěcené Nejsvětější Trojici, starou vodárnu, faru, staré školní budovy a kapli sv. Apologie. V Cítolibech se nachází také celá řada barokních plastik z 18. století z dílny slavného sochaře Matyáše Bernarda Brauna.

Na trase je možné navštívit Blšanský chlum, který je zajímavou krajinnou dominantou s dobrým rozhledem do širokého okolí. Tento kopec je součástí jihozápadní okrajové části Českého středohoří. V roce 2004 byl Blšanský chlum registrován orgánem ochrany přírody odboru životního prostředí MěÚ Louny jako významný krajinný prvek (VKP). V roce 2005 bylo území Blšanského chlumu a jeho okolí vyhlášeno nařízením vlády za evropsky významnou lokalitu (EVL). Výměra EVL je 18,4263 ha a zahrnuje i Malý chlum. Jejím účelem je ochrana přástevníka kostivalového a jeho lokality, na kterou je vázán.

Naučná stezka

„Údolí Hasiny u Lipence“

Naučná stezka prochází údolím u potoka Hasina nedaleko obce Lipenec. Trasa naučné stezky začíná poblíž parkoviště na levé straně u silnice Žatec – Louny v místě mezi křižovatkou se směrem na Tuchovice a Postoloprty a obcí Lipenec (z úředního pohledu se tedy nenachází na území Lounska). Naučnou stezku vybudovali v letech 1982 – 1989 členové Českého svazu ochránců přírody z Loun. Dnes o naučnou stezku pečují ochránáři pod názvem ZO ČSOP 38/01 Hasina Louny.

Trasa naučné stezky měří cca 1,5 km, má celkem 10 zastávek a lze ji absolvovat za dobu cca 50 minut klidnou chůzí. Většina zastávek NS je věnována geologické stavbě a paleontologickým zajímavostem. Na naučné stezce je možné spatřit pozůstatky rostlin a živočichů z druhohor – z období svrchní křídy. Některé zastávky naučné stezky jsou věnovány také současné flóře a fauně, která se vyskytuje na této lokalitě.

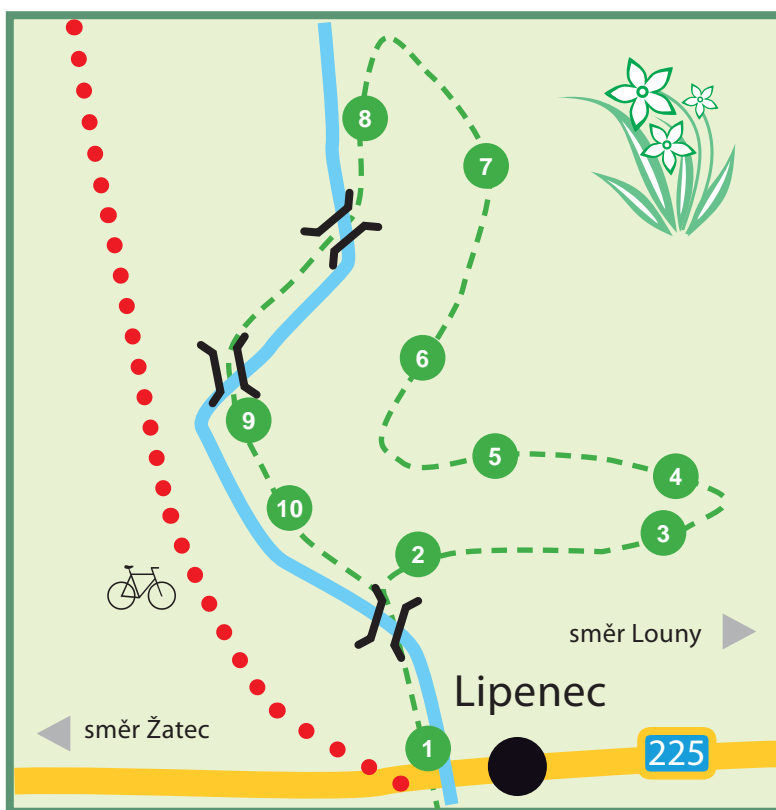
Naučná stezka byla věnována památce lounského geologa a pedagoga Františka Štvána, který patřil k prvním odborným průvodcům mládeže tímto údolím. Před ním tu působili i jiní významní činitelé české geologie a paleontologie – např. prof. Antonín Frič (první zmínky jsou z roku 1879), Josef Velenovský, později také Ervín Knobloch, Petr Hradecký a Miroslav Malkovský. O zajímavosti této lokality svědčí i to, že v roce 1989 navštívili tuto naučnou stezku i účastníci mezinárodní konference o paleoekologických poměrech mezozoika a terciéru v Evropě.

**Naučná stezka
„Údolí Hasiny u Lipence“
má tyto zastávky:**

Pro svou vysokou přírodovědnou hodnotu bylo toto území dne 16. 10. 2002 vyhlášeno chráněným územím v kategorii přírodní památka.

1.	Údolí Hasiny u Lipence
2.	Geologická stavba údolí
3.	Pravěká květena
4.	Stepní živočichové
5.	Pravěká zvěřena
6.	Stepní květena
7.	Geologický vývoj oblasti
8.	Lužní fauna a flora
9.	Vliv člověka na přírodu
10.	Ventaryoly

Hlaváček jarní – ohrožený druh ▼

Naučná stezka

„Kamenné řady u Kounova“

Naučná stezka se nachází na rozhraní okresu Louny a Rakovník na území přírodního parku „Džbán“ na náhorní plošině Rovina (kóta 526 m) mezi obcemi Kounov, Nečemice, Pnětluky a Domoušice. Začátek naučné stezky je cca 300 m západním směrem od železniční stanice Mutějovice (trať Louny – Rakovník) u osamělého stavení poblíž silnice na Kounov. Trasa naučné stezky měří cca 4,3 km a má 11 zastávek. Hlavní zaměření této naučné stezky je na geologicko-paleontologickou kuriozitu – tzv. kamenné řady, jejichž skutečné stáří, význam a původ zůstávají i nadále záhadou. Kamenné řady u Kounova byly jako zajímavost popsány již v roce 1934 kounovským učitelem Antonínem Patejdlem. Naučná stezka, která byla vybudována hlavně ochránci přírody z okresu Rakovník, zde byla slavnostně otevřena v červnu roku 1987. Návštěvníci se mohou na NS seznámit s geologickými, paleontologickými a mineralogickými zajímavostmi lokality a také s výskytem rostlin a živočichů v tomto území.

Na lokalitě o rozloze zhruba 11 ha porostlé smíšeným lesem, trávou a křovinami se nachází 14 neúplných rovnoběžných kamenných řad, které jsou sestaveny z cca 2.500 ks neopracovaných křemencových kamenů. Tyto kamenné řady měří 200 – 300 m, nejdelší cca 450 m. Křemencové kameny mají různou velikost - od 0,2 m do cca 1 m a jejich řady jsou situovány ve směru sever – jih. Řady bývají podle některých hypotéz považovány za pravěkou megalitickou observatoř a kultovní místo. Ze vzájemné pozice dvou největších kamenů (Pegas a Gibbon) lze údajně zaměřit body východů Slunce a Měsíce při významných hospodářských datech.

Naučná stezka „Kamenné řady u Kounova“ má tyto zastávky:

1.	Naučná stezka Kamenné řady u Kounova
2.	Společenstvo prosvětleného lesního stanoviště
3.	Geologické, mineralogické a paleontologické zajímavosti naučné stezky
4.	Významné dřeviny lesních společenstev. Zemědělství na Rovině
5.	Společenstvo lesního okraje a mýtin
6.	Kamenné řady u Kounova
7.	Původ a účel řad
8.	Největší kameny na Rovině
9.	Společenstvo suťového lesa
10.	Hradiště
11.	Společenstvo listnatého lesa. Význam lesa

Naučná stezka

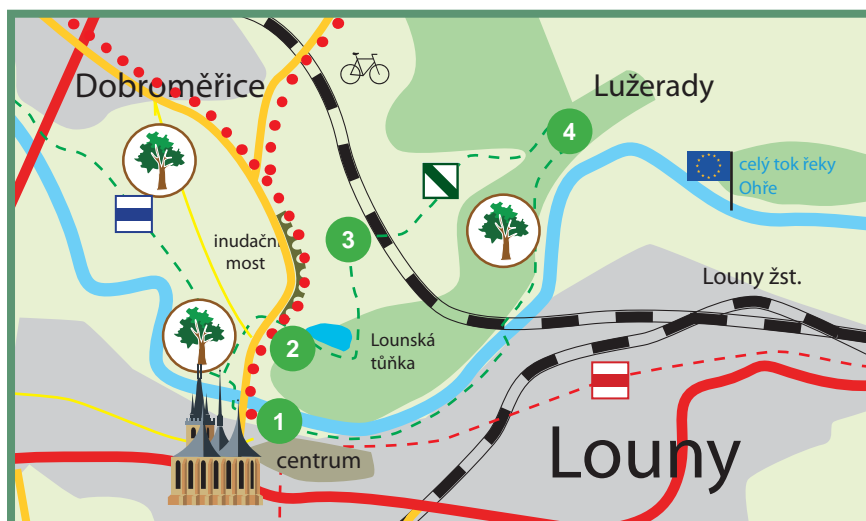
„Vycházkový okruh Lužerady“

Vycházkový okruh Louny – Lužerady – Louny měří 5,5 km a má 4 zastávky. Trasa začíná na cestě pod lounskými městskými hradbami a z Mírového náměstí je přístupná zkratkou po schodech kolem budovy radnice. Okruh dále pokračuje podél řeky Ohře k mlýnu a odbočuje doprava přes most veslařů. Trasa vede pod oblouky inundačního (zátopového) mostu k Lounské tůňce a dále pak zahrádkářskou lokalitou Na Losech a mezi poli směrem k Českému středohoří. Na rozcestí s polní komunikací u Dobroměřic trasa odbočuje doprava polní cestou k samotě Lužerady, u které se nachází zachovalá alej jasanů a jírovců. Za Lužerady u řeky Ohře se vycházkový okruh obrací podél břehu řeky zpět k Lounům. Přes pěší lávku železničního mostu vede trasa na cestu Pod cukrovarem, která navazuje na původní cyklostezku a končí v centru města Louny.

Naučná stezka „Lužerady“ má tyto zastávky:

1.	Pod Šancemi
2.	Lounská tůňka
3.	Rozcestí u Dobroměřic
4.	Lužerady

Lounská tůňka je pozůstatkem slepého ramene řeky Ohře a je využívána Českým rybářským svazem Louny k rybolovu. V roce 1993 byla registrována odborem životního prostředí MěÚ Louny jako významný krajinný prvek (VKP).

Naučná stezka

„Stezka Ohře“

Krátká procházka podél Ohře od Jiráskových mlýnů k Loutkovému divadlu, kde na třech informačních panelech najdete informace o řece Ohři, břehovém porostu a stavbách na stezce.

Naučná stezka „Stezka Ohře“ má tyto zastávky:

1.	Řeka Ohře
2.	Povodně, Řopík
3.	Ptactvo u řeky

Ochrana přírody evropským modelem

Přistoupením České republiky k Evropské unii dne 1. 5. 2004 jsme se zavázali k zavedení modelu ochrany přírody a krajiny nazvaném termínem „Natura 2000“.

Natura 2000 je soustava chráněných území evropského významu. Jejím prostřednictvím chráníme z evropského pohledu nejvzácnější a nejvíce ohrožené druhy živočichů, rostlin a nejcennější přírodní stanoviště. Cílem ochrany lokalit soustavy Natura 2000 je zachování nebo zlepšení jejich stavu, a tedy ochrana biologické rozmanitosti v rámci celé Evropské unie. Každý stát Unie je povinen podle stanovených kritérií vymezit odpovídající lokality a zajistit jejich ochranu.

Soustavu Natura 2000 tvoří dva typy území, ptačí oblasti a evropsky významné lokality. Dle směrnice o ochraně volně žijících ptáků 79/409/EHS má každý členský stát povinnost vyhlásit ptačí oblasti k ochraně ptačích druhů. Druhým typem území jsou evropsky významné lokality, podle Směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin 92/43/EHS.

Blišanský chlum (CZ0423201)

- Katastrální území: Blšany u Loun, Chlumčany u Loun.
- Rozloha: 18,43 ha.

Jedná se o částečně odtěžený vulkanický suk, který byl dlouhou dobu tzv. vojenským výcvikovým prostorem. Na jižních nezalesněných svazích se zachovala stepní rostlinná společenstva s výskytem ohrožených a chráněných rostlin jako je např. kozinec rakouský, vlnice chlupatá a kavyl vláskovitý. Bohatou populaci tu tvoří atraktivní, leč zavlečený len rakouský.

EVL je zřízena z důvodu ochrany stanoviště přástevníka kostivalového.

Hořenec – Čičov (CZ0423212)

- Katastrální území: Hořenec.
- Rozloha: 20,83 ha.

EVL je totožná s vpředu uvedenou rezervací Čičov. Byla zřízena z důvodu ochrany přástevníka kostivalového.

Křížové vršky, Malý vrch, Šibeník (CZ0420406)

- Katastrální území: Charvatce u Loun, Libčeves, Mnichovský Týnec.
- Rozloha: 18,34 ha.

Evropsky významnou lokalitu tvoří tři vulkanické vršky cca 1 km severovýchodně od Charvatců. Jedná se o prioritní stanoviště těchto biotopů - kontinentální opadavé křoviny, vápnité nebo bazické skalní trávníky, polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích.

Oblík - Srdov - Brník (CZ0424039)

- Katastrální území: Charvatce u Loun, Chraberce, Mnichov u Loun, Mnichovský Týnec, Raná u Loun.
- Rozloha: 335,17 ha.

Je to nejcennější lounská evropsky významná lokalita a také

druhá největší. Zahrnuje v sobě plochu národní přírodní rezervace Oblík rozšířenou o další dva samostatné vrchy – Srdov a Brník. Oficiálně je důvodem zapsání existence prioritních biotopů i druhů: vápnité nebo bazické skalní trávníky, vápnité sutě pahorkatin a horského stupně, polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnitých podložích a lokalita přástevníka kostivalového, sarančete (*Stenobothrus eurasius*) a kavylu olýsalého.

Ohře (CZ0423510)

- Katastrální území: (okres Litoměřice a Louny)
- Rozloha: 506,91 ha.

Je to plochou největší evropsky významná lokalita, která zahrnuje celý tok řeky Ohře

od soutoku s Libocí (nad městem Žatec) po soutok Ohře a Labe v Litoměřicích. Důvodem zapsání na seznam je fakt, že se jedná o lokalitu bolena dravého, lososa atlantského a velevruba tupého. Přes nesporné přírodovědecké hodnoty je nutné zdůraznit, že biotop v Ohři silně ovlivnil člověk. Ke změně na tzv. pstruhové pásmo došlo výstavbou Nechranické přehrady (spodní odtok chladné vody) a tím byly potlačena rybí fauna pásem parmových a cejnových a také losos atlantský je navrácen umělým vypouštěním plůdku v rámci projektu „Losos 2000“.

Raná – Hrádek (CZ0424033)

- Katastrální území: Hrádek u Loun, Lenešice, Raná u Loun.
- Rozloha: 168,94 ha.

Tato evropsky významná lokalita zahrnuje plochu vrchu Raná a přilehlé travnaté letiště. Jedná se o lokalitu kontinentálních opadavých křovin, polopřirozených suchých trávníků a facií křovin na vápnitých podložích, středoevropských silikátových sutí a zároveň významná lokalita sysla obecného, jehož kolonie čítá minimálně 200 jedinců a vzácného sarančete *Stenobothrus eurasius*.

Evropsky významné lokality

Na Lounsku bylo do vládního seznamu evropsky významných lokalit (dále občas zkratkou EVL) zapsáno celkem devět území. Je nutné dodat, že výběr území musí splňovat přísná kritéria. Území pak musí reprezentovat prioritní biotop nebo musí být EVL zřízeny pro tzv. prioritní druhy rostlin nebo živočichů. V případě Lounska se jedná o střešníček pantoflíček anebo přástevníka kostivalového.

Sinutec – Dlouhý kopec (CZ0423227)

- Katastrální území: Jablonec u Libčevsi, Kozly u Loun, Sinutec.
- Rozloha: 31,58 ha.

Vrch Dlouhá (483 m n. m.), někdy také Dlouhá hora, 3 km západně od obce Libčeves v Českém středohoří byl na seznam zapsán z důvodu ochrany lokality přástevníka kostivalového.

Velký vrch - Černodoly (CZ0420165)

- Katastrální území: Louny, Nečichy, Vršovice.
- Rozloha: 87,41 ha.

Zahrnuje prioritní biotopy: kontinentální opadavé křoviny, polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápničitých podložích a eurosibiřské stepní doubravy na plochách Velkého vrchu a lounských Černodolů.

Kamýk (CZ0423236)

- Katastrální území: Lahovice u Libčevsi, Všechlapy u Libčevsi.
- Rozloha: 12,08 ha.

Kamýk je výrazný vrch (437 m n. m.) 1 km severně od obce Libčeves v Českém Středohoří a je lokalitou přástevníka kostivalového.

Poznámka: Stav platný k 30. 9. 2009.

- ◀ Ohře na horním toku
- ▼ přástevník kostivalový

Ptactvo Lounska

Druhá „evropská direktiva“ nám ukládá ochranu ptáků. A to buď ptáků obecně, to znamená všech volně žijících druhů, kromě druhů vyjmenovaných (nejsou chráněny lovní ptáci podle zákona o myslivosti a městské populace holuba skalního). Všichni ostatní ptáci jsou pak chráněni před rušivou lidskou činností, zejména před usmrcováním a zraňováním, ale i rušením anebo poškozováním hnízd. Další zaváděnou metodou ochrany ptáků je územní v tak zvaných ptačích oblastech. Na Lounsku však není žádná ptačí oblast zřízena. Nejbližší vyhlášenou ptačí oblastí jsou například vodní nádrž Nechanice, celé Doupovské hory nebo Novodomské rašelinště v Krušných horách.

Níže bude uveden kompilát o ptačí fauně Lounska, sestavený staromilským způsobem rozdělením do biotopů a vycházející zejména ze znalostí a prací lounského ornitologa Herberta Tichého. Nejedná se o úplný výčet, ale o zmínění početných nápadných, chráněných nebo jinak zajímavých druhů daného biotopu.

mladý drozd zpěvný ▼
vzácný zimní host – zrzohlávka rudozobá ▼

Ptáci lidských sídlišť a staveb

Začátek výčtu ptačí fauny Lounska je započat v biotopu, který je společný pro ptáky i lidi, respektive biotopu, který ke svému životu lidé vytvořili a ptáci zde našli stejně vhodné podmínky k existenci. Pro mnoho druhů se města, obce a zde existující soubory staveb, stala vhodnějším životním prostorem a dokonce i k rozmnožování, než jim poskytuje volná příroda. Vesměs se jedná o druhy skal (jinak u nás naprosto nedostatkové biotopy) nebo o druhy, které v obcích našly lepší zdroje potravy. Nejdříve se přesídlili do parků a zahrad a následně až k nejbližším lidským obydlím, do vnitroblokové zeleně bytových domů. To se stalo třeba v případě kosa černého a nově se i takto chová straka obecná. Navíc v současné době se soustředí pozornost na městské ptáky a zpřísňuje se jejich ochrana, například ochrana kolonií hnízdících rorýsů obecných během zateplování panelových domů. Také se realizují speciální podpůrné projekty, jako například v případě kavky obecné.

Na Lounsku se v blízkosti lidských sídel hojně vyskytuje vrabec domácí (*Passer domesticus*), vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*), jirčička obecná (*Delichon urbica*). Nápadný je výskyt rorýse obecného (*Apus apus*), který k nám přilétá hnízdit pozdě na jaře a jako první pak odlétá do zimovišť. Z dalších druhů se běžně objevuje hrdlička zahradní (*Streptopelia decacoto*), straka obecná (*Pica pica*), kos černý (*Turdus merula*), rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*), rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*) a poštolka obecná (*Falco tinnunculus*) a ze vzácných druhů pak kavka obecná (*Corvus monedula*) anebo se občasně a vzácně objevující sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*), který pravděpodobně zalétá z měst, kde byl uměle vysazován. Specifickou skupinou osídlující budovy (půdy kostelů anebo opuštěné stodoly) jsou sovy, na Lounsku pak sova pálená (*Tyto alba*), která je zde nejhojnější v rámci celé ČR a také sýček obecný (*Athene noctua*), puštitk obecný (*Strix aluco*) a kalos ušatý (*Asio otus*).

Často také dochází k prolnutí výskytu ptáků zahrad a křovin (sýkorky a zvonohlíci) s biotopem měst. Také k tomu dochází v případě ptáků vod (na řece ve městě a rybnících obcí) anebo k zalétnutí hejn havrana polního během zimní migrace.

Ptáci lidských sídlišť vyžadují pozornost a ochranu, která mnohdy spočívá v obyčejné toleranci.

Ptáci zahrad, sadů, remízů a křovinatých porostů

Biotop, který je tvořen mozaikou nejlépe ovocných stromů, bujných křovin vhodných pro úkryt i hnízdění a travnatých pozemků, je velmi atraktivní pro téměř všechny druhy malých ptáků a vyhledávaný četnými druhy pěvců. Přítomnost pěvců činí toto prostředí plným pohybu a života. V západních zemích je kvůli tomuto biotopu běžné úmyslné vysazování hustých keřů do koutů městských zahrad, přičemž v našich zahradách krátce střižených trávníků s bazénem se o změnu snaží projekt Českého svazu ochránců přírody nazvaný „Živá zahrada“.

V keřových plochách se na Lounsku zdržují a často hnízdí lejsek šedý (*Muscicapa striata*) nebo vzácný lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*), četné pěnice: pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*), pěnice slavíková (*Sylvia borin*), pěnice hnědokřídlá (*Sylvia communis*) a pěnice pokřovní (*Sylvia curruca*), sedmihlásek hajní (*Hippolais icterina*), budníček menší (*Phylloscopus collybita*) a budníček větší (*Phylloscopus trochilus*), drozd zpěvný (*Turdus philomenos*), kos černý (*Turdus merula*), bramborníček hnědý (*Saxicola rubetra*), červenka obecná (*Erithacus rubecula*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*) hnízdících často v bujně vegetaci blízko země (například v kopřivách). Z dalších ptáků pak řuhák obecný (*Lanius collurio*), který loví i velké sršně anebo i holátka jiných ptáků a nemilosrdně je napichuje na trny keřů, dále konopka obecná (*Carduelis cannabina*) a z těch velmi běžných zvonohlík zahradní (*Serinus serinus*) a strnad obecný (*Emberiza citrinella*).

Tito ptáci jsou dosud velmi početní a snad i mimo ohrožení. Nicméně při krajinných úpravách zejména ve stepní oblasti, budou muset být vyhrazeny dostatečné rozlohy keřů vhodné pro hnízdění těchto druhů. Totéž platí i o úpravách břehových porostů vodních toků, kde musí zůstat poměrná složka keřových porostů.

Ptáci stepních trávníků a polí

Je nanejvýš zřejmé, že lounská stepní oblast musí hostit velmi vzácné druhy ptáků preferujících travnaté stepi a otevřená prostranství. Naštěstí se tento biotop

na Lounsku, zejména v Českém středohoří, dochoval v reprezentativní podobě. Tak lze dosud spatřit vzácné druhy jako je moták pilich (*Circus cyaneus*) nebo po obnově pastvy se navrátilší dudek chocholatý (*Upupa epops*) nebo chocholouš obecný (*Galerida cristata*). Početnější již jsou pěvci – bělořit šedý (*Oenanthe oenanthe*), strnad luční (*Emberiza calandra*), strnad zahradní (*Emberiza hortulana*) a linduška úhorní (*Anthus campestris*). Některé druhy však již nenávratně vymizely, příkladem je drop velký v minulosti hnízdící na Rané.

Ptáci polí jsou v podstatě také druhy vyhledávající step, jenže tu náhradní, které se také říká kulturní (jedná se o plochy obilí). Tento biotop osídlil známý skřivan polní (*Alauda arvensis*), bažant obecný (*Phasianus colchicus*), koroptev polní (*Perdix perdix*) a křepelka polní (*Coturnix coturnix*).

V poslední době, snad kromě bažanta obecného, který není původní a je stále uměle dosazován, se stavy polních ptáků mírně zvyšují.

Ptáci vod a jejich okolí

Vedle stepních biotopů je skupina vodních stanovišť dalším z exkluzivních prostředí, kde lze pozorovat nejen běžné druhy kachen, husí a labuť velkou, ale i raritní druhy. Vodní prostředí má tu zvláštnost, že se zde často zdržují ptáci na tahu anebo odpočinku. Proto je nutné opět zopakovat, že na těchto místech lze spatřit skutečné rarity a to i v rámci celého evropského kontinentu.

Nejdůležitější lokalitou vodního ptactva je Lenešický rybník, dále pak řeka Ohře, rybník v Dobroměřicích, rákosiny u Dolejších Hůrek a pobřežní porosty potoků.

Nejběžnějšími druhy jsou racek chechtavý (*Larus ridibundus*), lyska černá (*Fulica atra*), kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), polák velký (*Aythya ferina*), polák chocholačka (*Aythya fuligula*) a labuť velká (*Cygnus olor*).

Z dalších, již vzácnějších druhů, lze zmínit tyto ptáky: potápka velká (*Podiceps major*), potápka černokrká (*Podiceps nigricollis*), potápka malá (*Tachybaptus ruficollis*). Kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*) je často na Ohři a loví zde ryby, stejně jako volavka popelavá (*Ardea cinerea*). Vzácně je zastížen čáp bílý (*Ciconia alba*) nebo bukáček malý (*Ixobrychus minutus*). Z hus pak husa velká (*Anser anser*) a husa polní (*Anser fabalis*). Pestré je společenstvo kachen, např. kopřivka obecná (*Anas strepera*), lžičák pestrý (*Anas clypeata*), ale také vzácná rzozhlávka rudozobá (*Netta rufina*) nebo ostralka štíhlá (*Anas acuta*). Vodních ptáků zaznamenaných na Lenešickém rybníce je velké množství druhů. Stejně množství je přelétajících nebo náhodně zatoulaných bahňáků, racků, rybáků anebo dravců, například orel mořský nebo orlovec říční.

Z dalších zajímavých ptáků, vyskytujících se spíše blízko vody lze jmenovat ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*), rákosníky velkého (*Acrocephalus arundinaceus*), proužkovaného (*Acrocephalus schoenobaenus*) a zpěvného (*Acrocephalus palustris*), sýkovičky vousatou (*Panurus biarmicus*) anebo třeba pochopa rákosního (*Circus aeruginosus*).

Ptáci lužních lesů a lesních komplexů

Kombinací lesa a blízké vody vznikají tzv. lužní lesy. Tyto biotopy jsou lokalitou zajímavé skupiny ptáků, v které dominují pěvci, zejména sýkory.

V lužních lesích dominuje vrabec polní (*Passer montanus*), špaček obecný (*Sturus vulgaris*), sýkora koňadra (*Parus major*), sýkora modřinka (*Parus caeruleus*), sýkora uhelníček (*Parus ater*) a sýkora babka (*Parus palustris*), pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), havran polní (*Corvus frugileus*), početně přibývá drozd kvíčala (*Turdus pilaris*) a také střízlík obecný (*Troglodytes troglodytes*). Z dalších zajímavých druhů se zde vyskytuje moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) se svými zavěšenými hnízdy anebo blízko vod v pískovnách nebo ve strmých březích se vyskytující v hnízdních koloniích břehule říční (*Riparia riparia*).

Lužní lesy Poohří vyžadují maximální ochranu včetně pečlivé ochrany vodního režimu, jehož poškození především vede k zániku celého ekosystému.

Lesní druhy ptáků lesů již suchých se soustředí nejen do oblastí Džbánu a Děbežského údolí, ale také do zbytků lesů Českém středohoří, kde využívají každý fragment lesního porostu. Pro některé druhy je krajně nevhodná postupná změna na monokulturu jehličnanů nebo přílišné rušení v rekreačních lesích.

Nejhojněji se v lesích Lounska vyskytuje pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), sýkora koňadra (*Parus major*), čížek lesní (*Carduelis spinus*), holub hřivnáč (*Columba palumbus*), holub doupeňák (*Columba oenas*), hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*),

sojka obecná (*Garrulus glandarius*), strakapoud větší (*Dendrocopos major*), datel černý (*Dryocopus martius*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), žluva hajní (*Oriolus obo-lus*), žluna zelená (*Picus viridis*), ale také káně lesní (*Buteo buteo*), jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*), šoupálek krátkoprstý (*Certhia brachydactyla*), lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*), pěvuška modrá (*Prunella modularis*), čáp černý (*Ciconia nigra*), výr velký (*Bubo bubo*) a krkavec velký (*Corvus corax*). Každý i po hlase (a málokdy podle vzhledu) pozná známou kukačku obecnou (*Cuculus canorus*).

K velké lítosti již na Lounsku vyhynul atraktivní tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*) anebo tetřívka obecná (*Lyrurus tetrix*).

- ▲ labuť velká
- ▶ portrét samice sokola stěhovavého
- ▼ čáp bílý

Další tipy na výlet do přírody

1 ■ Zřícenina hradu Pravda

Hrad Pravda naleznete 2 km od stanice vlaku Domoušice po červené turistické značce na vrcholu návrší Marušina. Hrad pochází zřejmě ze 14. století, kdy byl postaven na místě prehistorického hradiště. Není známo, kdo hrad postavil, ani jaký je původ jeho jména. V 15. století jej pak upravili páni z Kolovrat a vytvořili obranný systém s okružním valem a tím nechali vytvořit unikátní obranný systém.

2 ■ „Stříbrník“ alias „Červeňák“ a „Ejemova chata“

Horská chata na Červeném vrchu (289 m n. m.) severně od Loun a Dobroměřic, dříve nazývaného také jako Stříbrník byla postavena roku 1911 místním klubem Klubu českých turistů. Od roku 1998 zde probíhají opravy a podařilo se zprovoznit rozhlednu. V písemných materiálech se můžete setkat s termíny Ejemova chata a Frotzlova rozhledna.

3 ■ Archeologický skanzen v Březně u Postoloprta

U Března vznikl naprosto unikátní soubor rekonstruovaných pravěkých a raně středověkých obydlí a technologických zařízení jako výsledek dlouholetého odborného archeologického experimentu. Skanzen je nyní součástí Okresního muzea v Lounech a v expozici je např. tzv. dlouhý dům z mladší doby kamenné (cca 4000 př. Kr., období kultury s vypichanou keramikou) s kúlovou konstrukcí, dále časně slovanská chata z 6. st.n.l., z části zahlobbenou do terénu (tzv. polozemnice), v kterých žili první Slované u nás, germánská chata z doby stěhování národů ze 6. st. n. l., roubená slovanská chata z 9. st. n. l., obilné jámy anebo hrnčířská pec. Život v objektech byl experimentálně vyzkoušen.

4 ■ Nedostavěný klášter v Panenském Týnci

Nedostavěný gotický klášterní chrám klarisek se řadí svou uměleckou hodnotou k nejdokonalejším českým památkám. Zakladatelem a stavitelem gotického chrámu v Panenském Týnci byl slavný bojovník Plichta ze Žerotína, který patřil ve své době k nejproslulejším českým rytířům. Plichta ze Žerotína padl ve službách českého krále Jana Lucemburského v bitvě u Mühldorfu roku 1322 a chrám zůstal rozestavěný dodnes. Podle některých autorů a mnoha psychotroniců je v prostoru nedostavěného chrámu v Panenském Týnci velmi silná pozitivní zóna, která svým tvarem připomíná kříž.

5 ■ Lenešický rybník

Největší rybník na Lounsku, který zaujímá plochu 111 ha (respektive 81 ha) u Lenešic a je významnou ornitologickou lokalitou. Rybník slouží k chovu ryb. Rybník by bylo vhodné vzhledem k výskytu vzácných rostlin, obojživelníků a ptáků vyhlásit přírodní rezervací.

6 ■ Památný strom Oldřichův dub a Boženina studánka

Oldřichův dub u Peruce je jedním z nejstarších stromů v Česku, stáří stromu je odhadováno na 1000 let. Obvod kmene dubu letního (*Quercus robur*) je 760 cm a výška asi 31 m. Strom má dutý kmen, který byl v minulých letech 2x vandalsky vypálen, ale přesto dub žije dál. Oldřichův dub je spojen s českými dějinami, objevuje se již v Dalimilově kronice. Podle pověsti potkal právě zde přemyslovský kníže Oldřich (vládl v letech 1012–1034) Boženu, kterou poté pojal za ženu a z jejich nelegitimního svazku se narodil jeho jediný syn, pozdější kníže Břetislav I.

7 ■ Menhir v Drahomyšli

Menhir „Zakletý mnich“, který stojí u polní cesty mezi Drahomyšlem a Strkovicemi, je druhým nejznámějším menhirem v Čechách. Nápadný plochý a mírně nakloněný kámen tzv. „sluňák“ z křemitého pískovce, slepence o hmotnosti cca 2,2 tuny má výšku 2,2 m, dole je široký 2,5 m a nahoře 0,5 m. Ke kameni se váže pověst o žatecké dívce, která se zamilovala do mladého mnicha. Dívka s mnichem uprchla ze Žatce, ale sledoval je podezřívavý převor kláštera, který mladíka proklel. Kletba proměnila mnicha v kámen. Dívka byla obviněna z čarodějnictví a ze způsobeného neštěstí. Ze strachu před mučením se k činu doznala a byla za to upálena na hranici.

8 ■ Klobucký menhir

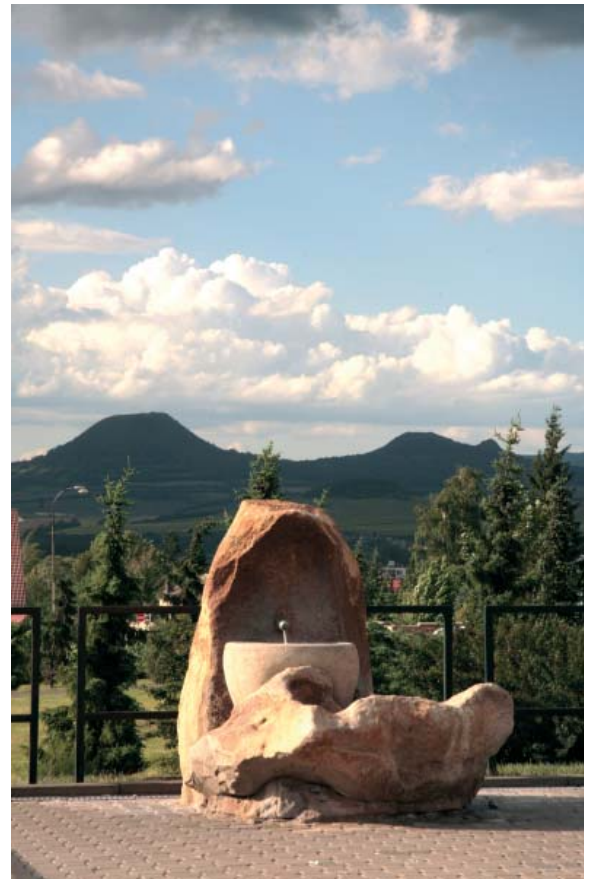
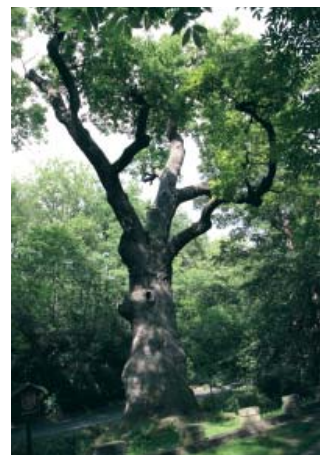
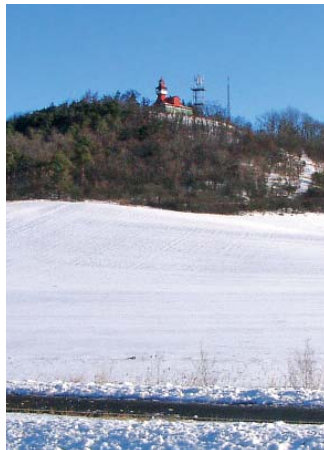
Říká se mu „Zkamenělý pastýř“ nebo „Kamenný muž“ a stojí na levé straně u silnice z Telců do Klobuk. Je vysoký 3,5 m a váží 5 tun. Podle pověsti během zvonění na klobucké věži se k ní kamenný muž o krok přiblíží. Až prý k věži dojde, pak nastane konec světa. Ale není třeba se obávat, protože při zvonění v Kokovicích dělá zase krok zpět. Jiná pověst však hovoří o pastýři, který zde zkameněl se svým stádem, protože zde bylo nalezeno ještě další množství kamenů

9 ■ Minerální pramen Luna v Lounech

Pramen Luna je nejhlubším minerálním pramenem v České republice. Má jedinečné složení. Je to silně proplýněná a teplá natriumbikarbonátová voda, která vyvěrá vrtanou sondou z hloubky 1100 až 1200 metrů. Stávající vydatnost zdroje je 15 l/min a má složení 17,5 g rozpuštěných solí v litru. Z toho 4.489 mg tvoří sodné kationty a 710 mg chloridové aniony. Minerální voda je hypertonická, osmotický tlak je 426 mOsm/kg. Díky obsahu oxidu uhličitého patří také mezi uhličitě minerální vody. Pramen Luna je vyveden na několika místech a díky své teplotě je celoročně dostupný. Pro běžné užívání občanů je k dispozici v prostoru U Spravedlnosti, v Domově důchodců a v nemocniční zahradě.

10 ■ Rozhledna Stradonka

Na valu keltského hradiště nad obcí Stradonice je vystavěna 6 metrů vysoká dřevěná rozhledna Stradonka (vystavěná v roce 2009), z které se naskytne nádherný výhled do dolního Poohří a zejména na České středohoří. Procházkou podél horní hrany lesnatých svahů údolí přes Chraštín směrem na Peruc (po modré) lze dále dojít na další tradiční místo s rozhledem nazvaném Krásná vyhlídka.

Napsal a podle odborných materiálů zpracoval: © Petr Janda
Fotografie: © Petr Janda, © Miroslav Kukla, © Jitka Ajsknerová
© Jiří Bělohoubek, © Luděk Laňar

Odpovědný redaktor: Ing. Petr Čekal
Odborná recenze: RNDr. Vlastislav Vlačiha,
Mgr. Jiří Bělohoubek, Ing. Olga Salačová, Jiří Čáp

Jazyková úprava: Lenka Jandová
Grafická úprava, mapy, piktogramy: © Jitka Ajsknerová
Všechna práva vyhrazena.

Vydal Městský úřad Louny odbor životního prostředí
www.mulouny.cz/zivotniprostredi
První vydání 500 výtisků
Louny 2010

